

GUILLEM RENAT I FERRIS

LA CONJUGACIÓ DELS
VERBS EN VALENCIÀ

CASTELLÓ DE LA PLANA

M. CM. XXXIII

BIBLIOTECA DE CONTEMPORANIS.—IX

LA CONJUGACIÓ DELS
VERBS EN VALENCIÀ

GUILLEM RENAT I FERRIS

LA CONJUGACIÓ DELS VERBS EN VALENCIÀ

CASTELLÓ DE LA PLANA

M. C M. XXXIII

LA CONJUGACIÓ DELS
VERBS EN VALENCIÀ

COPYRIGHT 1933 BY
SOCIETAT CASTELLONENCA DE CULTURA

PRIMERA CONJUGACIÓ

Pertanyen a la primera conjugació tots els verbs que fan el present d'infinitiu en *-ar*, els quals es conjuguen segons els següents paradigmes:

PORTAR

Ind. Present: sing.: 1 porte, 2 portes, 3 porta; pl.: 1 portem, 2 porteu, 3 porten.

Subj. Present: sing.: 1 porte, 2 portes, 3 porte; pl.: 1 portem, 2 porteu, 3 porten.

Imperatiu: sing.: 2 porta; pl.: 1 portem, 2 porteu.

Formes medievals de la primera persona del singular del present d'indicatiu.—Junt a la forma amb la terminació *-e*, s'usava també la forma sense terminació: *port, suplic, esper, desig, trob*, etcètera. Els verbs com ara *cobrar, alegrar, nafrar, mostrar, emprar, honrar, acceptar, parlar* i els altres d'anàloga estructura prenen sempre la terminació *-e*, que en el valencià des del XV^èn segle ha predominat en la llengua escrita i potser d'abans en la parlada.

Alguns verbs sofrien qualques modificacions del radical en les formes sense terminació: *llevar* feia *jo lleu* (=lleve), *salvar* feia *jo saul* (=salve), *donar* feia *jo dó* (=don=done), *perdonar* feia *jo perdó* o *perdon* (=perdone).

Els terminats en *-iar*, *-ear*, *-oar*, *-uar* prenien una *-u* que formava diftong amb la vocal tònica del radical: *fiar*, *confiar*, *enviar*, *menysprear*, *lloar*, *suar*, etc., feien *jo fiu*, *confiu*, *enviu*, *menyspreu*, *llou*, *suu*, etc., respectivament.

Terminació -o.—El català de Catalunya empra la terminació *-o* a la primera persona del singular del present d'indicatiu: *començo*, *desitjo*, *demano*, *parlo*, *penso*, etc., la qual terminació no és gens estranya al valencià puix que és la terminació normalment usada en el Maestrat i comarca de Morella.

Terminacions arcaiques de la primera i segona persona del plural del present d'indicatiu i segona persona del plural de l'imperatiu.—Tenien les terminacions *-am*, *-au*: Pres. d'ind.: pl.: *1 portam*, *2 portau* i imperatiu: pl.: *2 portau*.

Aquestes terminacions *-am*, *-au* d'indicatiu i imperatiu s'han canviat modernament en les actuals terminacions *-em*, *-eu* en tot el domini continental de la llengua i es conserven només a les illes Balears.

Formes medievals del singular del present de subjuntiu.—El singular del present de subjuntiu tenia altres formes anàlogues a la forma sense terminació de la primera persona del singular del present d'indicatiu: Pres. de subj.: sing.: *1 cant*, *2 cants*, *3 cant*.

Aquestes formes del present de subjuntiu sense

terminació vocàlica foren substituïdes però, més aviat que les de l'indicatiu per les formes actuals, *cante, cantes, cante*.

Terminacions -i, -is, -in.—Les terminacions *-e, -es, -en*, del present de subjuntiu havent-se canviat en gran part del domini català per les terminacions *-i, -is, -in*, el present de subjuntiu es troba conjugat normalment a la llengua literària de Catalunya segons el següent paradigma:

Subj. present: sing.: *1 trobi, 2 trobis, 3 trobi*; pl.: *1 trobem, 2 trobeu, 3 trobin*.

Les terminacions *-i, -is, -in* del present de subjuntiu tenen innegables avantatges en els verbs de la primera conjugació. Els escriptors valencians no les deuriem rebutjar sistemàticament com ho fan; sobre tot en deuen fer ús quan davant de la forma verbal de present de subjuntiu no vaja una conjunció, és a dir, en les preposicions principals on el present de subjuntiu (primeres i segones persones del singular i terceres del plural) es confon amb el present d'indicatiu.

Ind.: Pretèrit perfet.: sing.: *1 cantí, 2 cantares, 3 cantà*; pl.: *cantàrem, 2 cantàreu, 3 cantaren*.

Ind.: Pretèrit perfet perifràstic: sing.: *1 vaig cantar, 2 vares cantar, 3 va cantar*; pl.: *1 vàrem cantar, 2 vàreu cantar, 3 varen cantar*.

En la Plana de Burriana és substituït quasi sistemàticament el sintètic (*cantí, cantares, etc.*) pel perifràstic (*vaig cantar, vares cantar, etc.*). Però en general en València és preferit el sintètic al perifràstic.

Les formes sing.: *2 vares*; pl.: *1 vàrem, 2 vàreu*,

3 *varen* que junt amb el sing. 1 *vaig*, 3 *va* serveixen per formar el pretèrit perfet perifràstic poden sinco-
par-se en sing. 2 *vaes* o *vas*; pl.: 1 *vàem* o *vam*;
2 *vàeu* o *van*; 3 *vaen* o *van*.

<p><i>vaig</i> <i>vares, vaes</i> o <i>vas</i> <i>va</i> <i>vàrem, vàem</i> o <i>vam</i> <i>vàreu, vàeu</i> o <i>vau</i> <i>vàren, vaen</i> o <i>van</i></p>	}	<p>Aquestes formes sin- copades són poc usades. A la ciutat de València hom prefereix les formes correctes <i>vàrem, vàreu,</i> <i>varen</i> i <i>vares</i>.</p>
--	---	--

Heu's ací el paradigma del pretèrit perfet medieval:
Ind. Present: sing.: 1 *cantí* o *canté*, 2 *cantist*, 3 *can-
tà*; pl.: 1 *cantam*, 2 *cantau*, 3 *cantaren*.

Cantí (forma en *-i*) predominà sempre en Valèn-
cia sobre *canté* (forma en *-é*). També d'antic es varen
substituir les formes en *-ist*: *cantist, amist, portist*
per *cantares, amares, portares*, formes ja clàssiques.

Ind. Pretèrit imperfet: sing.: 1 *cantava*, 2 *cantaves*, 3 *cantava*;
pl.: 1 *cantàvem*, 2 *cantàveu*, 3 *cantaven*.

Ind. Futur: sing.: 1 *pensaré*, 2 *pensaràs*, 3 *pensarà*; pl.: 1 *pen-
sarem*, 2 *pensareu*, 3 *pensaran*.

Ind. Condicional: sing.: 1 *parlaria*, 2 *parlaries*, 3 *parlaria*;
pl.: 1 *parlaríem*, 2 *parlaríeu*, 3 *parlariem*.

Subj. Pretèrit imperfet: sing.: 1 *trobara*, 2 *trobares*, 3 *trobara*;
pl.: 1 *trobàrem*, 2 *trobàreu*, 3 *trobaren*.

Forma en *s*: sing.: 1 *trobs*, 2 *trobessis*, 3 *trobés*; pl.: 1 *trobés-
sim*, 2 *trobéssiu*, 3 *trobessin*.

*Les dues formes del pretèrit imperfet de subjun-
tiu.*—Al valencià actual només és usada la forma en
-ra. Aquestes formes en *-r-* de la llengua primitiva

foren bandejades del tot per les formes en -s que són les clàssiques.

El paradigma medieval era:

Subj. Pret. imp.: sing.: 1 *trobàs*, 2 *trobasses*, 3 *trobàs*; pl.: 1 *trobàssem*, 2 *trobàsseu*, 3 *trobassen*.

Com que l'ús de les formes en -s presenta molts avantatges, els escriptors valencians les deuen reintegrar a la llengua literària; ara bé, en el català actual trobant-se canviades les terminacions amb *a* tònica (*trobàs*, *trobasses*, *trobàssem*, etc.), per altres amb *-é* tònica (*trobés*, etc.) són aquestes les que deuen usar els escriptors valencians perquè essent igualment estranyes al valencià parlat d'ara les formes en -às (*cantàs*, etc.) que les formes en -és (*cantés*, etc.) són aquestes són les de l'actual llengua literària. Els escriptors valencians deuran emprar:

Sing.: 1 *cantés*, 2 *cantesses* o *cantessis*, 3 *cantés*;
pl.: 1 *cantéssem* o *cantéssim*, 2 *cantésseu* o *cantéssiu*, 3 *cantessen* o *cantessin*.

Gerundi: portant.

Participi: portat, portats, portada, portades.

La *-r* final dels infinitius és muda en gran part de les comarques del Maestrat i de Morella, però en la resta del País Valencià no ho és.

Anar i *estar* són els únics verbs de la primera conjugació que es conjuguen irregularment.

ANAR

Ind. Present: sing.: 1 vaig, 2 vas, 3 va; pl.: 1 anem, 2 aneu, 3 van.

Subj. Present: sing.: 1 vaja, 2 vages, 3 vaja; pl.: 1 anem, 2 aneu, 3 vagen.

Imperatiu: sing.: 2 vés; pl.: 1 anem, 2 aneu.

Ind. Futur: sing.: 1 aniré, 2 aniràs, 3 anirà; pl.: 1 anirem, 2 anireu, 3 aniran.

Ind. Cond.: sing.: 1 aniria, 2 aniries, 3 aniria; pl.: 1 aniríem, 2 aniríeu, 3 anirien.

Els altres temps és conjuguen regularment.

ESTAR

Ind. Present: sing.: 1 estic, 2 estàs, 3 està; pl.: 1 estem, 2 esteu, 3 estan.

Subj. Present: sing.: 1 estiga, 2 estigues, 3 estiga; pl.: 1 estigam*, 2 estigau*, 3 estiguen.

Imperatiu: sing.: 2 està; pl.: 1 estigam, 2 esteu.

Junt a aquestes formes de les segones persones de l'imperatiu que són les clàssiques i vives a València hi ha un segon imperatiu de formes iguals a les del subjuntiu:

Imp.: sing.: 2 estigues; pl.: 1 estigam*, 2 estigau*.

Ind. Pretèrit perfet: sing.: 1 estiguí, 2 estigueres, 3 estigué; pl.: 1 estiguérem, 2 estiguéreu, 3 estigueren.

Subj. Pretèrit imperfet:

Formes en-ER-: sing.: 1 estiguera, 2 estigueres, 3 estiguera; pl.: 1 estiguérem, 2 estiguéreu, 3 estigueren.

Formes en -ÉS-: sing.: 1 estigués, 2 estiguesses o estiguessis, 3 estigués; pl.: 1 estiguéssim o estiguéssim; 2 estiguéssiu o estiguéssiu; 3 estiguéssim o estiguéssim.

Els altres temps són regulars.

* Vejam: *De l'imperatiu*.

SEGONA CONJUGACIÓ

Aquesta conjugació comprén els verbs terminats en *-re*, *-er* i *-r*:

-re: *cabre, perdre, vendre, moldre, caure, batre.*

-er: *témer, véncer, fòrcer, nàixer, córrer, fer.*

-er (tònic): *haver, saber, poder i voler* (també *valer* i *soler*).

-r: *dir, dur* [radical: *di-*, *du-*; terminació: *-r*].

Si el radical acaba en *c*, *m*, *ny*, *rr*, *ss* o *ix* la terminació és *-er*. Si el radical acaba en *b*, *d*, *p*, *t* o *u* la terminació és *-re*. Si el radical acaba en *l* o *n* la terminació és *-re* precedit d'una *d* eufònica. Són excepcions *haver*, *poder*, *saber* i *voler* que són els únics verbs que porten en l'infinitiu l'accent sobre la terminació. Cal fer notar que en el valencià (dialecte occidental!) la *e* tònica de la terminació d'infinitiu *-er* és una *e* tancada i no oberta ni neutra com en els dialectes central i balear respectivament.

Per a estudiar llurs terminacions en valencià els dividim en sis grups:

Primer grup

Consonant final del radical: *b, c, m, p, t, d, ny*.

Segon grup

Consonant final del radical: *l, n, d, ny*.

Tercer grup

Consonant final del radical: *rr* [*córrer* i derivats].

Quart grup

Consonant final del radical: *u* no mudable en *v*.

Cinqué grup

Consonant final del radical: *u* mudable en *v*.

Sisé grup

Consonant final del radical: *ix*.

PRIMER GRUP

Model: **BATRE.**

Ind. Present: Sing.: 1 bat, 2 bats, 3 bat; pl.: 1 batem, 2 bateu, 3 baten.

Subj. Present: Sing.: 1 bata, 2 bates, 3 bata; pl.: 1 batam*, 2 batau*, 3 baten.

Imperatiu: Sing.: 2 bat; pl.: 1 batam*, 2 bateu.

Ind. Pret. perfet: Sing.: 1 batí, 2 bateres, 3 baté; pl.: 1 batérem, 2 batéreu, 3 bateren.

Subj. Pret. imperfet [en *-r-*]. Sing.: 1 batera, 2 bateres, 3 batera; pl.: 1 batérem, 2 batéreu, 3 bateren.

Subj. Pret. imperfet [en *-s*]. Sing.: 1 batés, 2 batesses (o *-èssis*), 3 batés; pl.: 1 batéssem (o *-éssim*), 2 batésseu (o *-éssiu*), 3 batessen (o *-essin*).

Ind. Pret. imperfet: Sing.: 1 batia, 2 baties, 3 batia; pl.: 1 batíem, 2 batíeu, 3 batien.

---

* **Vejau:** Terminacions de les primeres i segones persones del plural del present de subjuntiu en la segona conjugació.

Futur: Sing.: 1 batré, 2 batràs, 3 batrà; pl.: 1 batrem, 2 batreu, 3 batran.

Condicional: Sing.: 1 batria, 2 batries, 3 batria; pl.: 1 batriem, 2 batríeu, 3 batrien.

Inf.: batre. Gerundi: batent. Participi: batut, batuda, batuts, batudes.

Els terminats en *-er* àton fan el futur i condicional en *-eré* [*temeré, venceré*].

Verbs de radical terminat en B: rebre, concebre, percebre, apercebre, saber i cabre (aquests dos darrers són irregulars).

Rebre ortogràficament canvia la *b* en *p* en les formes sense terminació [*rep*] i amb la terminació *s* [*reps*].

Ind. Present: Sing. 1 *rep*, 2 *reps*, 3 *rep*; pl.: 1 *reben*, 2 *rebeu*, 3 *reben*.

Com *rebre, concebre, percebre, etc.*

SABER.

Ind. Present: Sing.: 1 sé, 2 saps, 3 sap; pl.: 1 sabem, 2 sabeu, 3 saben.

Subj. Present: Sing.: 1 sàpia, 2 sàpies, 3 sàpia; pl.: 1 sapiam, 2 sapiau, 3 sapien.

Imperatiu: Sing.: 2 sàpies; pl.: 1 sapiam, 2 sapiau.

Els altres temps com *batre*.

CABRE.

Ind. Present: Sing.: 1 cap, 2 caps, 3 cap; pl.: 1 cabem, 2 cabeu, 3 caben.

Subj. Present: Sing.: 1 càpia, 2 càpies, 3 càpia; pl.: 1 capiam, 2 capiau, 3 capien.

Els altres temps com *batre*.

Noteu l'imperatiu de *cabre* (regular) i compareu-lo amb el de *saber* (irregular):

Imp. Sing.: 2 cap.; pl.: 1 capiam*, 2 cabeu*.

El català de Barcelona hi ha introduït davant les terminacions d'aquestes formes clàssiques dels presents de subjuntiu dels verbs *saber* i *cabre* un so velar d'on:

Sub. Present: Sing.: 1 sàpiga, 2 sàpigues, 3 sàpiga; pl.: 1 sapiguem, 2 sapigueu, 3 sàpiguen.

Igualment en *cabre*.

Verbs de radical terminats en c: véncer, convén- cer, tòrcer, destòrcer, refòrcer, estòrcer.

Prenen una *e* davant la terminació *-s*: *vences, torces.*

Ind. Present: Sing.: 1 venç, 2 vences, 3 venç; pl.: 1 vencem, 2 venceu, 3 vencen.

Tòrcer (i els seus compostos) fa en el participi passat: *tort, torta, torts, tortes*. (A València també, incorrectament, hom diu *torçut*).

Noteu *véncer* i *convén- cer* (valencià) i *vèncer* i *convèncer* (dialecte central).

Verbs de radical terminat en m: témer, prémer i esprémer.

Es conjuguen com *batre* i en el futur i condicional fan (com *véncer* i *tòrcer*), *temeré*, etc., *temeria*, etcètera.

Verbs de radical terminat en p: rompre, corrompre, interrompre. Es conjuguen com el model *batre*.

* Vejam: De l'imperatiu.

Verbs de radical terminat en τ: batre, abatre, debatre, rebatre, combatre, retre, botre, rebotre (substituïts a València per *botar, rebotar*), *metre, permetre, admetre, sotmetre, emetre, prometre, trametre*, etc.

Es conjuguen com el model *batre*, llevat en el participi passiu els compostos de *metre* [arcaic]: p. p. *mes, mesa, mesos, meses*, que fan anàlogament en el p. p. *admés, admesa; admesos, admeses; promés, promesa*, etc.

Noteu en el valencià: *promés, admés, sotmés*, etc., amb *e* tancada (dialecte occidental on la *e* de totes les terminacions *-és* és sempre tancada) i en el dialecte oriental *promès, admès, sotmès*, etc.

Els compostos de *batre*: *abatre, debatre, rebatre, combatre* solen ésser substituïts pels castellanismes *abatir, debatre, rebatre, combatre* (tercera conjugació).

Els compostos de *metre* menys usats pel poble solen ésser substituïts per castellanismes en *-mitir*: *emitir* (per *emetre*), *transmitir* (per *transmetre*), etc. Però *permetre, sotmetre*, etc.

Verbs de radical terminat en NY: plànyer, per-tànyer, estrènyer, empènyer, constrènyer, etc.

En el dialecte oriental amb *e* oberta: *estrènyer, empènyer*, etc.

Tenen irregular el p. p. on fan

atènyer: — *atés*, f. *atesa*.

empènyer: — *empés*, f. *empesa*.

estrènyer: — *estret*, f. *estreta*.

constrényer: — *constret*, f. *constreta*.

pertànyer: — *pertangut*, f. *pertanguda*.

Poden conjugar-se com el model *batre*: 1 *plany*, 2 *planys*, 3 *plany*, etc., *planya*, *planyes*, *planya*, *planyam*, etc., *planyí*, *planyeres*, etc., però com que la terminació *ny* admet en la primera persona del singular del present d'indicatiu el so velar *-c* aquests verbs es conjuguen com els del grup segon. (Vejau el verb *perdre* i *valc*, *entenc*, etc.)

Verbs de radical terminat en v: perdre i poder.

La conjugació clàssica de *perdre* és la d'un verb regular com *batre* i així es conjuga en la llengua literària:

Ind. Present: Sing.: 1 *perd*, 2 *perds*, 3 *perd*; pl.: 1 *perdem*, 2 *perdeu*, 3 *perden*.

Subj. Present: Sing.: 1 *perda*, 2 *perdes*, 3 *perda*; pl.: 1 *perdam**, 2 *perdau**, 3 *perden*.

Ind. Pret. Perfet: Sing.: 1 *perdí*, 2 *perderes*, 3 *perdé*; pl.: 1 *perdérem*, 2 *perdéreu*, 3 *perderen*.

I així anàlogament els altres temps amb el radical pur *perd-*.

Però en valencià com que la 1.ª persona del singular del present d'indicatiu admet el so velar *perdent* la *d* del grup de consonants finals (vejau *dormir*), és a dir formant de *perd*, *perc*, aquest so velar reapareix en el present i pret. imperfect de subjuntiu i en el pret. perfet d'indicatiu assimilant-se la conjugació de *perdre* en el valencià a la dels verbs del segon grup.

---

* Vejau: Terminacions de les primeres i segones persones del plural del present de subjuntiu en la segona conjugació.

Poder és un verb irregular.

Infinitiu: poder. Gerundi: podent. Participi: pogut.

Ind. Present: Sing.: 1 puc, 2 pots, 3 pot; pl.: 1 podem, 2 podeu, 3 poden.

Subj. Pr.: Sing.: 1 puga, 2 pugues, 3 puga; pl.: 1 pugam*, 2 pugau*, 3 puguen.

Imp. (irregular): Sing.: 2 pugues; pl.: 1 pugam*, 2 pugau*.

Ind. Pret. perfet: Sing.: 1 poguí, 2 pogueres, 3 pogué; pl.: 1 poguérem, 2 poguéreu, 3 pogueren.

Sub. Pret. imperfet: Sing.: 1 poguera, 2 pogueres, 3 poguera; pl.: 1 poguérem, 2 poguéreu, 3 pogueren.

Sub. Pret. imperfet: [en s]: Sing.: 1 pogués, 2 poguesses (o poguessis), 3 pogués; pl.: 1 poguéssim (o poguéssim), 2 poguéssiu (o poguéssiu), 3 poguessen (o poguessin).

Veiem que el verb *poder* té tres radicals: *pod* (o *pod-*) [infinitiu, gerundi, present (llevat la 1.^a del sing.) i pretèrit imperfet d'indicatiu: *poder*, *podent*, *pot*, *podem*, *podia*, etc.]; *puc* (o *pug-*) [primera del sing. present indicatiu i present de subjuntiu] i *pog-* [pretèrits perfet d'indicatiu i imperfet de subjuntiu i participi]. Aquests dos darrers pretèrits esmentats i el participi tenen radical propi (*pog-*) diferent del radical del present de subjuntiu (*pug-*), però com que en els verbs del segon grup *valdre* el radical de la primera persona del singular del present d'indicatiu (*valc*) no sols passa al present de subjuntiu (*valga*) si no també als pretèrits dits (*valguí*, *valgués*), el llenguatge vulgar valencià per analogia amb els verbs del segon grup tendeix a usar junt als pretèrits formats amb el

---

* Vejam: Terminacions de les primeres i segones persones del plural del present de subjuntiu en la segona conjugació.

radical *pog-* unes altres formes amb el radical *pug-* del present de subjuntiu:

Ind. Pret. perfet: Sing.: 1 *puguí*, 2 *pugueres*, 3 *pugué*;
pl.: 1 *puguérem*, 2 *puguéreu*, 3 *pugueren*.

Subj. Pret. imperfet [en *-r-*]: Sing.: 1 *puguera*, 2 *pugueres*, etc.

(Vejau també el verb *voler*).

Aquestes formes amb el radical *pug-* són corrupcions i cal substituir-les sistemàticament per les formes vives i clàssiques en *pog-*. No es crega que la diferència entre *poguí* i *puguí* és solsmet fonètica deguda a un canvi de *o* en *u*; *poguí* i *puguí* són formes completament diferents. Compare's amb *volguí* i *vullguí*. (Vejau el verb *tenir* o *tindre*).

El radical del gerundi es *pod-*: *podent* i és vulgarisme substituir-lo per *pog* o *pug-*: *poguent* o *puguent* (raríssim).

Així mateix el participi es *pogut* [no *pugut*].

SEGON GRUP

Comprén els verbs que tenen *l* o *n* al final del radical. Porten en l'infinitiu (i futur i condicional) una *d* eufònica davant la terminació *-re*, la qual *d* no reapareix en les altres formes.

Prescindint del p. p. pot servir com model *valdre*:

VALDRE:

Gerundi: *valent*. Participi: *valgut*.

Ind. Present: Sing.: 1 *valc*, 2 *vals*, 3 *val*; pl.: 1 *valem*, 2 *valeu*, 3 *valen*.

Subj. Present: Sing.: 1 valga, 2 valgues, 3 valga; pl.: 1 valgam*, 2 valgau*, 3 valguen.

Imperatiu: Sing.: 2 val; pl.: valgam*, 2 valeu.

Ind. Pret. perfet: Sing.: 1 valguí, 2 valgueres, 3 valgué; pl.: 1 valguérem, 2 valguéreu, 3 valgueren.

Subj. Pret. imperfet [en -r]: Sing.: 1 valguera, 2 valgueres, 3 valguera; pl.: 1 valguérem, 2 valguéreu, 3 valgueren.

Subj. Pret. imperfet [en -s]: Sing.: 1 valgués, 2 valgusses (valgussis), 3 valgués; pl.: 1 valguéssem (o valguéssim), 2 valguésseu (o valguéssiú), 3 valgussen (o valgussin).

Ind. Futur: Sing.: 1 valdré, 2 valdràs, 3 valdrà, pl.: 1 valdrem, 2 valdreu, 3 valdran.

Ind. Condicional: Sing.: 1 valdria, 2 valdries, 3 valdria; pl.: 1 valdríem, 2 valdríeu, 3 valdrien.

Ind. Pret. imperfet: Sing.: 1 valia, 2 valies, 3 valia; pl.: 1 valíem, 2 valíeu, 3 valien.

Com *valdre*: *doldre*, *condoldre's*, *caldre*, *soldre* (o *soler*), *oldre* (verb intransitiu, distint de *olorar* el qual és usat en valencià únicament en accepció transitiva).

Valdre i *soldre* (gerundis *valent* i *solent*) en el dialecte occidental s'avenen perfectament a l'evolució de la llengua on els gerundis hi són tots en *-ent*. En els dialectes oriental i balear són usades en l'infinitiu les formes *valer* i *soler*. Recomanem, però, als escriptors valencians l'ús de les formes *valer* sobretot en els compostos: *equivaler*, *prevaler*, etc.

Com *valdre*, però amb diferent participi (vejau p. p. de *estendre*, *prendre*, *fendre*, *vendre*, *fondre*, etc.), es conjuguen *absoldre*, *resoldre*, *dissoldre*, *toldre*, *modalre* i *remoldre*.

---

* Vejau: Terminacions de les primeres i segones persones del plural del present de subjuntiu en la segona conjugació.

ABSOLDRE:

Ind. Present: Sing.: 1 *absolc*, 2 *absols*, 3 *absol*;
pl.: 1 *absolem*, 2 *absoleu*, 3 *absolen*.

Ind. Pret. imperf.: Sing.: 1 *absolia*, 2 *absolies*, 3 *absolia*;
pl.: *absolém*, etc.

Gerundi: *absolent*. *Participi:* *absolt*, *absolta*.

Moldre ortogràficament fa *mòlt*.

És un castellanisme greu substituir el radical *absol-* del gerundi, present i pretèrit imperfect d'indicatiu per *absolv-* i per tant és incorrecte diu: *absolvent*, *absolvem*, *absolveu*, *absolvia*, etc., per *absolem*, *absoleu*, *absolia*, etc.

Si la darrera lletra del radical es *n* el verb es conjuga igual que *valdre*, però canviant la *l* en *n*.

OFENDRE:

Gerundi: *ofenent*. *Participi:* *ofés*, *ofesa*.

Ind. Present: Sing.: 1 *ofenc*, 2 *ofens*, 3 *ofén*; pl.: 1 *ofenem*,
2 *ofeneu*, 3 *ofenen*.

Subj. Present: Sing.: 1 *ofenga*, 2 *ofengues*, 3 *ofenga*; 1 *ofengam**,
2 *ofengau**, 3 *ofenguen*.

Imp. Sing.: 2 *ofén*; pl.: 1 *ofengam**, 2 *ofeneu*.

Ind. Pret. perfet: Sing.: 1 *ofenguí*, 2 *ofengueres*, 3 *ofengué*;
pl.: 1 *ofenguérem*, 2 *ofenguéreu*, 3 *ofengueren*.

Subj. Pret. imperfet: Sing.: 1 *ofenguera*, 2 *ofengueres*, etc.

Subj. Pret. imperfet: [en -s]: Sing.: 1 *ofengués*, etc.

Ind. Pret. imperfet: Sing.: 1 *ofenia*, 2 *ofenies*, etc.

Ind. Futur i Condicional: *ofendré*, etc.; *ofendria*, etc.

Els verbs amb *n* al final del radical terminen en *-endre*, *-ondre* i *-andre*.

* Vejau: Terminacions de les primeres i segones persones del plural del present de subjuntiu en la segona conjugació.

Els acabats en *-endre* son: *dependre, defendre, suspendre, pretendre, despendre, encendre, estendre, atendre, entendre*, els compostos de *pendre* (o *prendre*), *vendre* i *fendre*.

Pendre (o *prendre*) i el seus nombrosos compostos perden ja d'antic en la pronúncia i en la escriptura la *r* del radical *pren-* en l'infinitiu [*pendre, compendre, mampendre* o *empendre, apendre*, etc.] i en el futur i condicional [*pendré, comprendràs*, etc.]. Modernament, però, sol posar-se en l'escriptura aquesta *r* muda i hom escriu: *prendre, comprendre, aprendre*, etc.

A València hom canvia *deprendre* per *aprendre*.

Els verbs en *-endre* accentuen la tercera persona del singular del present d'indicatiu i la segona del singular de l'imperatiu amb un accent agut: *ofén, atén, suspén, entén, estén, comprén, encén*, etc., però, *ben, pren, fen*. També accentuen el p. p. (llevat *vendre* que fa *venut*): *ofés, atés, suspés, entés, estés, comprés, encés*, etc.

És de notar que en el dialecte occidental la *e* tònica de la terminació *-endre* s'ha conservat sempre tancada. En el dialecte oriental en aquells verbs en què la *e* prové d'una *e* llarga llatina s'ha canviat en *e* oberta i en els altres s'ha conservat tancada, d'on s'han format dos grups:

amb *è*: *ofèn, depèn, defèn, suspèn, corprèn*, etc.

amb *é*: *atén, entén, estén, encén*, etc.

En el dialecte balear la *e* canviada ha esdevingut neutra (escrita *è*).

Respondre fa gerundi: *responent*; participi: *respost*.

Ind. Present: sing.: 1 *responc*, 2 *respons*, 3 *respon*; pl.: 1 *responem*, 2 *responseu*, 3 *responen*.

Els demés temps com *ofendre* canviant la *e* en *o*.

Com *respondre* els terminats en *-ondre*, *correspondre*,— *pondre* i *despondre's*— *compondre*, *descompondre* i *recompondre* i (llevat en el p. p.) *fondre*, *difondre*, *infondre*, *refondre*, *transfondre*.

Romandre fa gerundi: *romanent*; participi: *romàs*.

Ind. Present: Sing.: 1 *romanc*, 2 *romans*, 3 *roman*; pl.: *romanem*, etc. Com *ofendre* canviant la *e* en *a*.

Els participis passats són:

estendre fa *estés*, *estesa*, *estesos*, *esteses*.

prendre » *pres*, *presa*, *presos*, *preses*.

fendre » *fes*, *fesa*, *fesos*, *feses*.

vendre » *venut*, *venuda*, *venuts*, *venudes*.

fondre » *fos*, *fosa*, *fosos*, *foses*.

confondre » *confós*, *confosa*, *confosos*, *confoses*.

respondre » *respost*, *resposta*, *resposts*, *respostes*.

romandre » *romàs*, *romasa*, *romasos*, *romases*.

Fan el p. p. com

estendre: tots els altres acabats en *-endre*.

confondre: els altres compostos en *-fondre*.

vendre: *revendre*, *convendre*, *malvendre*.

respondre: *pondre*, *compondre*, *correspondre*, etc.

Noteu que a València hom diu sempre: *composts*; a Barcelona: *compostos*.

El verb *vendre* té doble forma en els pretèrits perfect d'indicatiu i imperfect de subjuntiu:

Ind. P. perfet: *venguí, vengueres, vengué; venguérem*, etc.

Sub. P. imp. [en -r]: *venguera, vengueres, venguera*; etc.

Radical: *veng-* (del present de subjuntiu: *venga*).

L'altra forma literària, més viva i més estesa és:

Ind. P. perfet: [*venguí*], *veneres, vené; venérem, venéreu, veneren*.

Sub. P. imp. [en -r]: *venera, veneres, venera; venérem*, etc.

Radical: *ven-* (del p. passat *venut*).

El verb *pendre* junt a les formes *prenent, prenem, preneu* i *prenen* (formes potser preferibles però poc usades a València) presenta altres formes, clàssiques també, en *i*: *prenint, prenim, preniu, prenin*.

Son vulgars els gerundis en *-guent*: *valguent* per *valent*, *dolguent* per *dolent*, *dissolguent* (o *dissolvent*) per *dissolent*, *ofenguent* per *ofenent*, *venguent* per *venent*, etc.

Aquesta *-gu-* del gerundi arriba àdhuc a passar al present d'indicatiu: *valguem* per *valem*, *solgueu* per *soleu*, etc. [No confoneu aquest *-guem, -gueu* indicatiu, enorme corrupció, amb els *-guem, -gueu* del subjuntiu equivalents a *-gam, -gau* *.

Conjugació del verb *voler*.

VOLER:

Gerundi: *volent*. Participi: *volgut*.

Ind. Present. Sing.: 1 *vulle* [*vull*], 2 *vols*, 3 *vol*; pl.: 1 *volem*, 2 *voleu*, 3 *volen*.

* Vejam: Terminacions de les primeres i segones persones del plural del present de subjuntiu en la segona conjugació.

Subj. Present. Sing.: 1 *vullga* (o *volga*) [*vulla*], 2 *vullgues* (o *volgues*) [*vulles*], 3 *vullga* (o *volga*) [*vulla*]; pl.: *vullgam* * (o *volgam**) [*vullam*], 2 *vullgau** (o *volgau*) [*vullau*], 3 *vullguen* (o *volguen*) [*vullen*].

Imp. **. Sing. 2 *vullgues*; pl.: 1 *vullgam**, 2 *vullgau**.

Ind. Pret. perfet.: Sing.: 1 *volguí*, 2 *volgueres*, 3 *volgué*; pl.: 1 *volguérem*, 2 *volguéreu*, 3 *volgueren*.

Subj. Pret. imperfet [en *-ra*]: Sing.: 1 *volguera*, 2 *volgueres*, 3 *volguera*; pl.: 1 *volguérem*, 2 *volguéreu*, 3 *volgueren*.

Subj. Pret. imperfet [en *-s*]: Sing.: 1 *volgués*, 2 *volguesses* (o *volguessis*), 3 *volgués*; pl.: 1 *volguéssem* (o *volguéssim*), 2 *volguésseu* (o *volguéssi*), 3 *volguessen* (o *volguessin*).

Ind. Pret. imp.: Sing.: 1 *volia*, 2 *volies*, 3 *volia*; pl.: 1 *volfem*, etcètera.

Ind. Futur: Sing.: 1 *voldré*, 2 *voldràs*, 3 *voldrà*; pl.: 1 *voldrem*, etcètera.

Ind. Condicional; Sing.: 1 *voldria*, 2 *voldries*, etc.

Les formes 1 *vull*; 1 *vulla*, 2 *vulles*, 3 *vulla*; pl.: 1 *vullam*, 2 *vullau*, 3 *vullen* són les clàssiques. Modernament en el present de subjuntiu pren el so velar: 1 *volga* o *vullga*, 2 *volgues* o *vullgues*, etc. En valencià també pren el so velar l'indicatiu *vull*: *vulle*.

Recomanem el següent paradigma:

1 *vull*; 1 *vullga* o *volga*, 2 *vullgues* o *volgues*, etc.

El llenguatge corrupte usa també junt als pretèrits amb el radical *volg-* (*volguí*, *volgueres*, etc.) altres formes amb el radical *vullg-* del present de subjuntiu, del tot inacceptables:

Ind. Pret. perfet: Sing.: 1 *vullguí*, 2 *vullgueres*, 3 *vullgué*, etc.

* Vejam: Terminacions de les primeres i segones persones del plural del present de subjuntiu en la segona conjugació.

** De l'imperatiu.

Si la consonant o grup de consonants finals del radical del verb admet el so velar, aquest passa al present de subjuntiu, i si no admet el so velar el verb es conjuga en forma pura (primer grup).

El verb *perdre* fa en la primera persona del singular del present d'indicatiu *perd* i es conjuga com els verbs del primer grup. En el valencià habitualment admet el so velar perdent la *d* de la terminació del radical perquè té vulgarment les següents formes.

Ind. Present: Sing.: 1 perc, 2 perds, 3 perd; pl.: perdem, etc.

Subj. Present: Sing.: 1 perga, 2 pergues, 3 perga, etc.

Imperatiu: Sing.: 2 perd; pl.: 1 pergam*, 2 perdeu.

Ind. Pret. perfet: Sing.: 1 perguí, 2 pergueres, 3 pergué, etc.

Així mateix en els verbs *plànyer*, *estrényer*, etc., hi ha qui usa les formes.

1 *plane*, 2 *planys*, 3 *plany*; pl.: 1 *planyem*, etc.
1 *planga*, 2 *plangues*, etc.

Els verbs, TENIR, VENIR i llurs compostos

Els verbs acabats en *-enir* (o *-indre*) tenen les terminacions molt acostades a les d'aquest grup, per la qual cosa, tot i essent de la tercera conjugació els estudiem ací.

Model: TENIR (o TINDRE).

Gerundi: tenint. Participi: tingut.

Ind. Present. Sing.: 1 tinc, 2 tens, 3 té; pl.: 1 tenim, 2 teniu, 3 tenen.

---

* Vejam: De l'imperatiu.

Subj. Present: Sing.: 1 tinga, 2 tingues, 3 tinga; pl.: 1 tingam*, 2 tingau*, 3 tinga.

Imperatiu: Sing.: 2 té, ten; *dialectal*: 2 tingues o tin; pl.: 2 teniu; *dialectal*: 2 tingau*.

Ind. Pret. perfet: Sing.: 1 tinguí, 2 tingueres, 3 tingué; pl.: 1 tinguérem, 2 tinguéreu, 3 tingueren.

Subj. Pret. imperfet [en -ra]: Sing.: 1 tinguera, 2 tingueres, 3 tinguera; pl.: 1 tinguérem, etc.

Subj. Pret. imperfet [en -s]: Sing.: 1 tinguéssim, 2 tinguesses (o tinguessis), 3 tinguéssim; pl.: 1 tinguéssim (o tinguéssim), 2 tinguéssim (o tinguéssim), 3 tinguessen (tinguessin).

Ind. Pret. imperfet: Sing.: 1 tenia, 2 tenies, 3 tenia; pl.: 1 teníem, 2 teníeu, 3 tenien.

Ind. Futur: Sing.: 1 tindrà, 2 tindrà, 3 tindrà, etc.

Ind. Condicional: Sing.: 1 tindria, 2 tindries, etc.

Com *tenir* (o *tindre*) es conjuguen (llevat en l'imperatiu) tots els verbs acabats en *-enir* (o *indre*): *sostenir* (o *sostindre*), *mantenir* (o *mantindre*), *esdevenir* (o *esdevindre*), *entretenir* (o *entretindre*), *pervenir* (o *pervindre*), *avenir-se* (o *avindre's*), *venir* (o *vindre*), etc.

L'imperatiu per a tots ells tret de *tenir* i *venir* és:

Imper.: Sing.: 2 *sostén* (o *sostín*); pl.: 2 *sosteniu*.

Venir (o *vindre*) i *revenir* (o *revindre*) fan:

Imperatiu: Sing.: 2 *vina* (o *vine*); pl.: 2 *veniu*.

Tindre (o *tenir*) fa:

Imperatiu: { a) Sing.: *té* o *ten*; pl.: *teniu*.
b) Sing.: *tingues* o *tin*; pl.: *tingau* **.

Quant a la forma de l'infinitiu la terminació *-enir* és la clàssica i pròpia del llenguatge literari; moder-

* Vejau: Terminacions de les primeres i segones persones del plural del present de subjuntiu en la segona conjugació.

** Vejau: De l'imperatiu.

nament en la major part del País Valencià s'ha canviat en *-indre*. Se conserven, però, les formes *venir*, *tenir*, etc., en part de la Marina, Castalla, Ibi, Alcoi, etcètera.

Si hom tolera les formes, *vindre* i *tindre*, en canvi en els derivats la terminació *-enir* deu ésser preferible: *esdevenir*, *pervenir*, *atenir-se*, etc.

TERCER GRUP

El verb *córrer* i tots els seus compostos. L'ur conjugació és com la de *valdre*; el radical *corr-* pren una *e* eufònica i les mateixes terminacions dels verbs del segon grup:

val - ent, *corr - ent*; *val - gut*, *corre - gut*; *val - c*, *córre - c*; *val - ga*, *córre - ga*; etc.

Ind. Present: Sing.: 1 córrec, 2 corres, 3 corre; pl.: 1 correm, 2 correu, 3 corren.

Subj. Present: Sing.: 1 córrega, 2 córregues, 3 córrega; pl.: 1 corregam*, 2 corregau*, 3 córreguen.

Imperatiu. Sing.: 2 corre; pl.: 1 corregam*, correu.

Ind. Pret. perfet: Sing.: 1 correguí, 2 corregueres, 3 corregué; pl.: 1 correguérem, 2 correguéreu, 3 corregueren.

Subj. Pret. imperfet [en *-ra*]: Sing.: 1 correguèra, 2 corregueres, 3 correguera; pl.: 1 correguérem, etc.

Subj. Pret. imperfet [en *-s*]: Sing.: 1 corregués, 2 correguesses (o correguessis), etc.

Ind. Pret. imperfet.: Sing.: 1 corria, 2 corries, etc.

Ind. Futur: Sing.: 1 correré, 2 correràs, 3 correrà, etc.

Ind. Condicional: Sing.: 1 correria, 2 correries, etc.

Gerundi: corrent. Participi: corregut.

* Vejam: Terminacions de les primeres i segones persones del plural del present de subjuntiu en la segona conjugació.

El català de Barcelona presenta les formes, 1 *corro*; 1 *corri*, 2 *corris*, 3 *corri*; pl.: 1 *correm*, 2 *correu*, 3 *corrin* equivalents a 1 *córrec*; 1 *córrega*, 2 *córregues*, 3 *córrega*, etc., respectivament.

Com en *valdre*, se presenten les formes vulgars *correguent*, *correguem* (indicatiu) i *corregueu* (ind. i imperatiu) per *corrent*, *correm* i *correu*, respectivament.

Com *córrer* es conjuguen els seus compostos: *descórrer*, *discórrer*, *escórrer*, *incórrer*, *ocórrer*, *recórrer*, *transcórrer*.

QUART GRUP

Els verbs *plaure*, *traure*, *jaure*, *caure*, *creure*, *seure*, *veure*, *riure*, *coure*, *cloure* i *dir*, *dur* i *fer* amb tots llurs compostos.

Són irregulars *caure*, *veure* i *fer*.

Prescindint del pretèrit imperfecte d'indicatiu i del participi passat els quals estudiarem més endavant, es conjuguen tots com *creure*.

CREURE:

Gerundi: *creent*. Participi: *cregut*.

Ind. Present: Sin.: 1 *crec*, 2 *creus*, 3 *creu*; pl.: 1 *creem*, 2 *creeu*, 3 *creuen*.

Subj. Present: Sing.: 1 *crega*, 2 *cregues*, 3 *crega*; pl.: *cregam**
2 *cregau**, 3 *creguen*.

Ind. Pret. perfet: Sing.: 1 *creguí*, 2 *cregueres*, 3 *cregué*; pl.: 1 *creguérem*, 2 *creguéreu*, 3 *cregueren*.

* Vejam: Terminacions de les primeres i segones persones del plural del present de subjuntiu en la segona conjugació.

Subj. Pret. imperfet [en -ra]: Sing.: 1 creguera, 2 cregueres, 3 creguera; pl.: creguérem, etc.

Subj. Pret. imperfet [en -s]: Sing.: 1 cregués, 2 creguesses (o creguessis), 3 cregués; pl.: 1 creguésssem, etc.

Ind. Futur: Sing.: 1 creuré, 2 creuràs, 3 creurà; pl.: 1 creurem, etcètera.

Ind. Condicional: Sing.: 1 creuria, 2 creuries, etc.

Com *creure*: *descreure*, i *seure* i *asseure*.

TRAURE fa:

Ind. Present: Sing.: 1 *trac*, 2 *traus*, 3 *trau*; pl.: 1 *traem*, 2 *traeu*, 3 *trauen*.

Subj. Present: Sing.: 1 *traga*, 2 *tragues*, 3 *traga*; pl.: 1 *tragam**, 2 *tragau**, 3 *traguem*.

Imperatiu: Sing.: 2 *trau*; pl.: 1 *tragam**, 2 *traeu*.

Així mateix: *traguí*, *tragueres*, *tragué*; *traent*.

Com *traure*: els seus compostos *distraure*, *atraure*, *retraure*, etc., i (prescindint per ara de les formes del pretèrit perfet i participi) *complaure*, *plaure*, *jaure*, *ajaure*.

RIURE fa:

ric, *rius*, *riu*; *riem*, *rieu*, *riuen*.

riga, *rigues*, *riga*; *rigam**, *rigau**, *riguen*.

riu; *rigam**, *rieu*.

riguí; *riguera*; *rigués*; *rient*; *riuré*; *riuria*.

CLOURE fa:

cloc, *clous*, *clou*; *cloem*, *cloeu*, *clouen*; *cloga*, *clogues*, etc.

* Vejam: Terminacions de les primeres i segones persones del plural del present de subjuntiu en la segona conjugació.

clogué; clogués; cloent; clouré; clouria.
Com *cloure*: *descloure, incloure, concloure.*

COURE i *recoure* fan:

coc, cous, cou; coem, coeu, couen.
coga, cogues, etc.
cogué; cogués; coent; couré; couria.

DIR fa:

dic, dius, diu; diem, dieu, diuen.
diga, digues, diga; digam*, digau*, diguen.
diguí, digueres, digué; diguérem, diguéreu, di-
gueren.
digués; dient; diré, diràs.
Imperatiu: 2 digues; pl.: 1 digam*, 2 digau*.

DUR fa:

duc, duus o dus, duu o du; duem, dueu, duen.
duga, dugues, etc.; duguí; dugués; duent; duré;
duria.
Imperatiu: 2 duu o du; pl.: 2 dueu.

CAURE:

Gerundi: *caent*. Participi: *caigut*.
Ind. Present: Sing.: 1 *caic*, 2 *caus*, 3 *cau*; pl.: 1 *caem*, 2 *caeu*,
3 *cauen*.
Subj. Present: Sing.: 1 *caiga*, 2 *caigues*, 3 *caiga*; pl.: 1 *cai-*
gam*, 2 *caigau**, 3 *caiguen*.
Imp. Sing.: 2 *cau*; pl.: 1 *caigam**, 2 *caeu*.
caiguí; caigués; cauré; cauria.
Com *caure*: *decaure, recaure, escaure.*

VEURE O VORE:

Gerundi: Veent (o vent) [*menys bo: vegent*].

Ind. Present: Sing.: 1 veig, 2 veus, 3 veu; pl.: 1 veem, 2 veeu, 3 veuen.

Subj. Present: Sing.: 1 veja, 2 veges, 3 veja; pl.: 1 vejам*, 2 vejau*, 3 vegen.

Imperatiu: Sing.: 2 veges [*ves*]; pl.: 1 vejам*, 2 vejau*.

Ind. { a): 1 viu, 2 veeres, 3 veé; pl.: 1 veérem, 2 veéreu, 3 veeren.

Pret. { b): 1 viu, 2 veres, 3 véu; pl.: 1 vérem, 2 véreu, 3 veren.

Perf. { c): 1 viu, 2 vegeres, 3 viu; pl.: 1 vegérem, 2 vegéreu, 3 vegeren.

Subj. Pret. imp. [*en -ra*]: { a): 1 veera, 2 veeres, 3 veera; 1 veérem, etc.
b): 1 vera, 2 veres, 3 vera; 1 vérem, etc.
c): 1 vegera, 2 vegeres, 3 vegera; 1 vegérem, etc.

Subj. Pret. imp. [*en -s*]: { a): veés, veesses, veés; veéssem, etc.
a'): veiés, veiëssis, veiés; veiéssim, etc.
b): vés, vesses, vés, vésssem, etcètera.
c): vegés, vegësses, vegés; vegésssem, etc.

Futur: veuré, veuràs, veurà; veurem, veureu, veuran.

o voré, voràs, vorà; vorem, voreu, voran.

Condicional: veuria (o voria), etc.

Quant als pretèrits perfet d'indicatiu i imperfet de subjuntiu són preferibles les formes a) i b). La forma c) és contaminada del present de subjuntiu.

En l'infinitiu, futur i condicional la forma literària

és *veure, veuré, veuria*; les formes *vore, voré, voria* usades en algunes comarques són del tot dialectals. La forma *veure* és preferible sobretot en els compostos: *reveure, preveure*.

FER:

Gerundi: fent. Participi: fet, feta, fets, fetes.

Ind. Present: Sing.: 1 faç (o faig), 2 fas, 3 fa; pl.: 1 fem, 2 feu, 3 fan.

Subj. Present: Sing.: 1 faça, 2 faces, 3 faça; pl.: 1 fem, 2 feu, 3 facen.

Ind. Pret. perfet: Sing.: 1 fiu, 2 feres, 3 féu; pl.: 1 férem, 2 féreu, 3 feren.

Subj. Pret. imperfet [en -ra]: Sing.: 1 fera, 2 feres, 3 fera; pl.: 1 férem, 2 féreu, 3 feren.

Subj. Pret. imperfet [en -s]: Sing.: 1 fes, 2 fesses (o fessis), 3 fes; pl.: 1 féssim (o féssim), 2 fésseu (o fessiu), 3 fessen (o fessin).

Imperatiu: Sing.: 2 fes; pl.: 1 fem, 2 feu.

Ind. Futur: Sing.: 1 faré, 2 faràs, 3 farà; pl.: 1 farem, etc.

Ind. Condicional: Sing.: 1 faria, 2 faries, etc.

La primera persona del singular del present d'indicatiu és en el valencià *faç* generalment, també s'usa *faig* més restringidament. El català literari empra *faig*.

Les formes arcaïques de la primera y segona persones del plural del present de subjuntiu eren plural: 1 *façam*, 2 *façau*, substituïdes del tot per *fem* i *feu*.

Traure i *jaure* i llurs compostos han canviat en e la a tònica del radical. (Compareu amb el canvi de *arrancar, nadar*, etc., en *arrencar, nedar*, etc., i *nàixer* en *néixer*); hom usa al català escrit les formes 1 *trec*, 2 *treus*, 3 *treu*; pl.: *treuen*.

1 *tregui*, 2 *treguis*, 3 *tregui*; pl.: *treguin*.

Aquestes formes també es troben en algunes contrades valencianes.

Els verbs *creure*, *seure*, *treure*, *jeure*, *caure* i *veure* i compostos llurs, dels quals havem consignat les formes valencianes dels gerundis i primeres i segones persones del singular del present d'indicatiu:

creent, 1 *creem*, 2 *creeu*.

seent, 1 *seem*, 2 *seeu*.

traent, 1 *traem*, 2 *traeu*.

jaent, 1 *jaem*, 2 *jaeu*.

caent, 1 *caem*, 2 *caeu*.

veent, 1 *veem*, 2 *veeu*.

al català literari han intercalat una *i* consonant, d'on les formes

creient, *creiem*, *creieu*.

seient, *seiem*, *seieu*.

traient, *traiem*, *traieu*.

jaient, *jaiem*, *jaieu*.

caient, *caiem*, *caieu*.

veient, *veiem*, *veieu*.

i *veure* en el pretèrit perfet

1 *viu*, 2 *veieres*, 3 *veié*; 1 *veiérem*, 2 *veiéreu*, 3 *veieren*.

Són vulgarismes els gerundis i indicatius en *-guent*, *-guem*, *-gueu*: *creguent* (per *creent* o *creient*), *riguent* (per *rient*), *diguent* (per *dient*), etc., i *creguem* (per *creem* o *creiem*), *rigueu* (per *rieu*), etc.

Participis passius

Fan el p. p. regular en *-gut, -guda*: *plaure, complaure, creure, seure, ajaure, caure*:

plagut, complagut, cregut, segut, ajagut, caigut.

Tenen el p. p. irregular: *treure, dir, dur, coure, cloure, veure, riure.*

treure fa *tret, treta, trets, tretes.*

dir » *dit, dita, dits, dites.*

dur » *dut, duta, duts, dutes.*

coure » *cuit*¹, *cuita, cuits, cuites.*

cloure » *clos, closa, closos, closes.*

veure » *vist, vista, vists*, (literari: *vistos*), *vistes.*

riure » *rist* (literari: *rigut*).

Com *coure*: *recoure* fa *recuit, recuita.*

Com *cloure*: *concloure, descloure, incloure, excloure, recloure* fan *conclòs, desclòs, inclòs, etcètera*; femení: *conclusa, desclosa, etc.*

Els compostos de *treure* o *traure* fan el p. p. en *-tret*: *atret, atreta; retret, retreta; distret, distreta; bestret, bestreta, etc.*

Pretèrit imperfet d'indicatiu

Formen dos grups: uns que fan el dit pretèrit regularment amb les terminacions *ia, ies, ia; íem, íeu, íen*, tòniques en la *i*. Son *plaure, cloure, coure* i *roure* i *noure* [arcaic] amb tots llurs compostos:

Ind. Pretèrit imperfet:

plaïa, plaïes, plaïa; plaïem, plaïeu, plaïen.

cloïa, cloïes, cloïa; cloïem, cloïeu, cloïen.

¹ *coure* en l'accepció de fer coïssor, sentir-se'n, fa *cogut*.

concloïa, concloïes, concloïa; concloïem, etc.
coïa, coïes, coïa; coïem, coïeu, coïen.

Els altres (*treure, caure, seure, creure, riure, jeure, veure, fer, dir i dur*) fan el pretèrit imperfecte fort, és a dir accentuat en la vocal del radical, la qual si és *a* o *i* es canvia també en *e*, essent aquesta *e* tònica del radical *tancada* en el dialecte occidental (parlars lleidatans, valencians, tortosí, etc.), *oberta* en el dialecte oriental o central (empordanès, barceloní, Camp de Tarragona, etc.) i vocal neutra en el dialecte balear.

Ind. Pretèrit imperfecte:

Treure: treia, treies, treia; trêiem, trêieu, treien.
caure: queia, quies, queia; quêiem, quêieu, queien.
jaure: jeia, jeies, jeia; jêiem, jêieu, jeien.
riure: reia, reies, reia; rêiem, rêieu, reien.
creure: creia, creies, creia; crêiem, crêieu, creien.
seure: seia, seies, seia; sêiem, sêieu, seien.
veure: veia, veies, veia; vêiem, vêieu, veien.
fer: feia, feies, feia; fêiem, fêieu, feien.
dir: deia, deies, deia; dêiem, dêieu, deien.
dur: duia, duies, duia; dúiem, dúieu, duien.

Els verbs *dir* i *riure* (i compostos) tenen uns pretèrits imperfectes primitius en *-ia* sense vocal al radical, els quals han perdurat en el valencià:

Pretèrit imperfecte:

dir: dia, dies, dia; díem, díeu, dien.
contradir: contradia, contradies, contradia, etc.
riure: ria, ries, ria; ríem, ríeu, rien.
somriure: somria, somries, somria; somríem, etc.

De les formes en *-eia* del pretèrit fort, el valencià vulgar té tendència a suprimir la *i* consonant i vulgarment hom diu i àdhuc escriu:

trea, trees, trea; tréem, tréeu, treen per *treia, treies; trêiem*, etc.

crea, crees, crea; créem, créeu, creen per *creia, etc.; crêiem*, etc.

vea, vees, vea; véem, véeu, veen per *veia, etc.; vêiem*, etc.

fea, fees, fea; féem, féeu, feen per *feia, etc.; fêiem*, etc.

Però, *duia, duies, duia; dúiem*, etc.

CINQUÉ GRUP

Els verbs *beure, deure, moure, ploure, escriure, viure* i llurs compostos.

BEURE:

Bevent, begut.

Ind. Present: Sing.: 1 bec, 2 beus, 3 beu; pl.: 1 bevem, 2 beveu, 3 beuen.

Subj. Present: Sing.: 1 bega, 2 begues, 3 bega; pl.: 1 begam*, 2 begau*, 3 beguen.

Imperatiu: Sing.: 2 beu; pl.: 1 begam*, 2 beveu.

Ind. Pret. perfet: Sing.: 1 beguí, 2 begueres, 3 begué; pl.: 1 beguérem, 2 beguéreu, 3 begueren.

Subj. Pret. imperfet [en *-ra*]: Sing.: 1 beguera, 2 begueres, 3 beguera; pl.: 1 beguérem, 2 beguéreu, 3 begueren.

---

* Vejau: Terminacions de les primeres i segones persones del plural del present de subjuntiu en la segona conjugació.

Subj. Pret. imperfet [en -s]: Sing.: 1 begués, 2 beguesses (o beguëssis), 3 begués; pl.: 1 beguéssim, (o beguéssim), etcètera.

Ind. Pret. imp.: Sing.: 1 bevia, 2 bevies, 3 bevia; pl.: 1 beviem, 2 beviem, 3 beviem.

Ind. Futur: Sing.: 1 beuré, 2 beuràs, 3 beurà; pl.: 1 beurem, etcètera.

Ind. Condicional: Sing.: 1 beuria, 2 beuries, etc.

Es conjuguen com *beure*, ultra els seus compostos: *deure*, *ploure* i *moure* amb els seus compostos *commoure*, *somoure*, etc.

ESCRIURE:

Escrivint, escrit, escrita.

Ind. Present: Sing.: 1 escric, 2 escrius, 3 escriu; pl.: 1 escrivim, 2 escriuiu, 3 escriuen.

Subj. Present: Sing.: 1 escriga, 2 escrigues, 3 escriga; pl.: 1 escrigam*, 2 escrigau*, 3 escriguen.

Imperatiu: Sing.: 2 escriu; pl.: 1 escrigam*, 2 escriuiu.

Ind. Pret. perfet:

}	a) Sing.: 1 escriví, 2 escrivires, 3 escriví; pl.: 1 escrivírem, 2 escrivíreu, 3 escrivíren.
	b) Sing.: 1 escriguí, 2 escrigueres, 3 escrigué; pl.: 1 escriguérem, 2 escriguéreu, 3 escrigueren.

Subj. Pret. imp. [en -ra]: Sing.: 1 escrivira, 3 escrivires, etcètera, o 1 escriguera, etc.

Subj. Pret. imp. [en -s]: Sing.: 1 escrivís, 2 escrivisses (o escrivíssis), 3 escrivís; pl.: 1 escrivíssem (o escrivíssim), etcètera.

Ind. Pret. imp.: Sing.: 1 escrivia, 2 escrivies, etc.

Ind. Futur: Sing.: 1 escriuré, 2 escriuràs, etc.

Ind. Condicional: Sing.: 1 escriuria, 2 escriuries, etc.

---

* Veja: Terminacions de les primeres i segones persones del plural del present de subjuntiu en la segona conjugació.

Es conjuguen com *escriure* tots els verbs en *-scriure*.

VIURE:

Vivint, viscut.

Ind. Present: Sing.: 1 visc, 2 vius, 3 viu; pl.: 1 vivim, 2 viviu, 3 viuen.

Subj. Present: Sing.: 1 visca, 2 visques, 3 visca; pl.: 1 viscam*, 2 viscau*, 3 visquen.

Imperatiu: Sing.: 2 viu; pl.: 1 viscam*, viviu.

Ind. Pret. perfet: Sing.: 1 visquí, 2 visqueres, 3 visqué; pl.: 1 visquérem, 2 visquéreu, 3 visqueren.

Subj. Pret. imp. [en *-ra*]: Sing.: 1 visquera, 2 visqueres, etc.

Subj. Pret. imp. [en *-s*]: Sing.: 2 visqués, 2 visquesses, etc.

Ind. Pret. imp.: Sing.: 1 vivia, 2 vivies, etc.

Ind. Futur: Sing.: 1 viuré, 2 viuràs, etc.

Ind. Condicional: Sing.: 1 viuria, 2 viuries, etc.

Per bé que hem consignat les formes contaminades amb el nexa *-sc-*, cal dir que a València aquest nexa s'ha canviat en *-ixc-*: *vixc*, *vixca*, *vixqué*, etc.

Pot ésser preferible en l'escriptura les formes en *-sc-*: *visc*, *visca*, etc., convenint que al dit nexa la *s* s'ona palatal en el valencià, és a dir, pronunciat *vixc*, *vixca*, etc.

CONJUGACIÓ D'HAYER I ÉSSER

Heus ací la conjugació dels verbs *haver* i *ésser*.

HAYER:

Havent, hagut.

* Vejau: Terminacions de les primeres i segones persones del plural del present de subjuntiu en la segona conjugació.

Ind. Present: Sing.: 1 he, 2 has, 3 ha; pl.: 1 havem, 2 haveu, 3 han.

Subj. Present: Sing.: 1 haja, 2 hages, 3 haja; pl.: 1 hajam (o hàgem), 2 hajau (o hàgeu), 3 hagen.

Imperatiu: Sing.: 2 hages; pl.: 1 hajam (o hàgem), 2 hajau (o hàgeu).

Ind. Pret. perfet: Sing.: 1 haguí, 2 hagueres, 3 hagué; pl.: 1 haguérem, 2 haguéreu, 3 hagueren.

Subj. Pret. imp. [en -ra]: Sing.: 1 haguera, 2 hagueres, 3 haguera; pl.: 1 haguérem; 2 haguéreu, 3 hagueren.

Subj. Pret. imp. [en -s]: Sing.: 1 hagués, 2 haguesses (o haguéssis), 3 hagués; pl.: 1 haguéssem (o haguéssim), etc.

Ind. Pret. imp.: Sing.: 1 havia, 2 havies, 3 havia; pl.: 1 havíem, etc.

Ind. Futur: Sing.: 1 hauré, 2 hauràs, 3 haurà; etc.

Ind. Condicional: Sing.: 1 hauria, 2 hauries, 3 hauria; etc.

Present d'indicatiu: primera persona.—A més de *he* hi ha la forma *haig*. La llengua literària nacional usa *he* en tots els casos i *haig* davant la preposició *de*: *haig de...* (també: *he de...*). El valencià aquesta primera persona del singular del present d'indicatiu la pronuncia habitualment *a*: *jo a*; la forma *haig* és usada en valencià en els mateixos casos que *he*; hi ha contrades on hom emprà *haig* davant vocal i *he* (pron. *a*) davant consonant. Tot això ens permet suposar que l'única forma usada en el valencià és *haig* (essent caigut en desuetud *he*) la qual perdent habitualment el segon so (*ig*) es pronunciada solament la *a*.

Pot ésser una bona solució usar sistemàticament en la llengua escrita la forma *he* essent permés pronunciar-la en valencià «*a*».

Les formes sincopades de la primera i segona

persones del singular del present d'indicatiu pl.: 1 *havem*, 2 *haveu* són:

pl.: 1 *hem*, 2 *heu*.

A València hom pronuncia pl.: 1 *ham*, 2 *hau*.

En el present de subjuntiu junt a les formes

pl.: 1 *hijam*, 2 *hijau*,

hi ha les formes fortes pl.: 1 *hàgem*, 2 *hàgen* usades en la Ribera (Sueca, Cullera), la Marina, etc. El català literari usa aquestes formes:

pl.: 1 *hàgim*, 2 *hàgiu*.

El pretèrit imperfecte de subjuntiu en *-ra* valencià és usat també en la llengua literària com a sinònim del condicional.

El verb *haver* com a transitiu es *haure* en valencià. Com a impersonal és *haver-hi*.

		Temps compostos
Infinitiu:	<i>haver-hi</i>	<i>haver-hi hagut.</i>
Gerundi:	<i>havent-hi</i>	<i>havent-hi hagut.</i>
Ind. Present:	<i>hi ha</i>	<i>hi ha hagut.</i>
» Imp.:	<i>hi havia</i>	<i>hi havia hagut.</i>
» Perfet:	<i>hi hagué</i>	<i>hi hagué hagut.</i>
» Futur:	<i>hi haurà</i>	<i>hi haurà hagut.</i>
» Cond.:	<i>hi hauria</i>	<i>hi hauria hagut.</i>
Subj. Present:	<i>hi haja</i>	<i>hi haja hagut.</i>
» Imp. [en <i>-ra</i>]:	<i>hi haguera</i>	<i>hi haguera hagut.</i>
» » [en <i>-s</i>]:	<i>hi hagués</i>	<i>hi hagués hagut.</i>

El pretèrit perifràstic en aquest verb *haver-hi* és *hi va haver* (o *va haver-hi*).

En alguns indrets hom diu *hi hava* (= *hi havia*).

Habitualment es fa concordar el verb amb el complement directe (que equivocadament hom el tracta com a subjecte) i per això hom usa incorrectament els plurals: *hi han, hi havien, hi hagueren*, etc.

ÉSSER:

Infinitiu: ésser o ser.

Gerundi: essent o sent.

Participi: estat, f. estada. (Hom usa segut o sigut).

Ind. Present: Sing.: 1 sóc, 2 ets, 3 és; pl.: 1 som, 2 sou, 3 són.

Subj. Present: Sing.: 1 siga, 2 sigues, 3 siga; pl.: 1 sigam*, 2 sigau*, 3 siguen.

Imperatiu: Sing.: 2 sigues; pl.: 1 sigam*, 2 sigau*.

Ind. Pret. perfet: Sing.: 1 fon [arc. fui], 2 fores, 3 fon (o fou); pl.: 1 fórem, 2 fóreu, 3 foren.

Subj. Pret. imp. [en *-ra*]: Sing.: 1 fóra, 2 fores, 3 fóra; pl.: 1 forem, 2 fóreu, 3 foren.

Subj. Pret. imp. [en *-s*]: Sing.: 1 fos, 2 fosses (o fossis), 3 fos; pl.: 1 fóssim (o fóssim), 2 fósseu (o fóssiú), 3 fossen (o fossin).

Ind. Pret. imp.: Sing.: 1 era, 2 eres, 3 era; pl.: 1 érem, 2 éreu, 3 eren.

Ind. Futur: Sing.: 1 seré, 2 seràs, 3 serà; pl.: 1 serem, etc.

Ind. Condicional: Sing.: 1 seria, 2 series, 3 seria; pl.: 1 seriem, etc.

Ind. Condicional [en *-ra*]: el mateix pret. imp. valencià en *-ra*.

És greu vulgarisme el gerundi *siguent* per *essent* o *sent* i els pretèrits *sigueres, sigué, siguérem*, etcètera, per *fores, fóra, forem* (subj.) o *fossis, fos, fossim*, etc.

La primera persona del singular del present d'indicatiu és *sóc*; també es literària la forma clàssica *só*.

* Vejau: Terminacions de les primeres i segones persones del plural del present de subjuntiu en la segona conjugació.

Arcaïques: *sóm, sòn, sui* (totes equivalents a *sóc*).

A un indicatiu *só* correspon un subjuntiu *sia*:

Sub. Present: Sing.: 1 *sia*, 2 *sies*, 3 *sia*; pl.: 1 *siam*, 2 *siau*, 3 *sien*.

El pret. perfet d'indicatiu en valencià té la forma *fon* per a la primera i tercera persona del singular, usant-se també en la tercera persona la forma *fou* menys estesa. Arcaïques: 1 *fui* (= *fon*); 3 *fo* (d'on 3 *fou*; 3 *fon* [i arcaïca 3 *fone*]).

Si reservem la forma *fon* per a la primera persona deuria restar *fou* exclusivament per a la tercera:

Sing.: 1 *fon*, 2 *fores*, 3 *fou*; pl.: 1 *fórem*, etc.

La segona persona del singular del present d'indicatiu es 2 *ets*. En el valencià habitualment hom emprava la forma espanyola 2 *eres* la qual essent greu castellanisme té l'inconvenient de confondre's amb el pretèrit imperfecte.

El p. p. és *estat*. Aquesta forma és viva i usada per les comarques, i àdhuc a València en frases petrificades, però habitualment hom usa *segut* (a Catalunya: *sigut*).

SISÉ GRUP

Són els verbs *créixer, merèixer, nàixer, conèixer* i *parèixer*.

A] *créixer, nàixer, merèixer*.

CREIXER:

Gerundi: Creixent. Participi: crescut.

Ind. Present: Sing.: 1 *cresc*, 2 *creixes*, 3 *creix*; pl.: 1 *creixem*, 2 *creixeu*, 3 *creixen*.

Subj. Present: Sing.: 1 *crezca*, 2 *crezques*, 3 *crezca*; pl.: 1 *crezcam**, 2 *crezcau**, 3 *crezquen*.

Imperatiu: Sing.: 2 *creix*; pl.: *crezcam**, 2 *creixeu*.

Ind. Pret. perfet: Sing.: 1 *crecquí*, 2 *crezqueres*, 3 *crecqué*; pl.: 1 *crecquérem*, 2 *crecquéreu*, 3 *crezqueren*.

Subj. Pret. imperfet [en *-ra*]: Sing.: *crezquera*, 2 *crezqueres*, 3 *crezquera*; pl.: 1 *crecquérem*, etc.

Subj. Pret. imperfet [en *-s*]: Sing.: 1 *crecqués*, 2 *crezquesses* (o *crezquessis*), 3 *crecqués*, etc.

Ind. Pret. imperfet: Sing.: 1 *creixia*, 2 *creixies*, 3 *creixia*; pl.: 1 *creixíem*, 2 *creixíeu*, 3 *creixien*.

Ind. Futur: Sing.: 1 *creixeré*, 2 *creixeràs*, etc.

Ind. Condicional: Sing.: 1 *creixeria*, etc.

Com *créixer*: *meréixer* i *nàixer*.

El nexa *-sc-* [*crecut*, *nascut*, etc.] en el valencià actual s'ha canviat en *-ixc-* [*creixcut*, *naixcut*, etc.] i aquestes són les formes que empren habitualment a València:

naixc, *naixca*, *naixqué*, *naixcut*; *mereixc*, *mereixcut*.

Participi passat arcaic de *nàixer*: *nat*, f. *nada*.

A certs parlars *nàixer* pren la forma *néixer*.

B] *conéixer* i *paréixer* (també: *conèixer* i *parèixer*).

Suavitzen el nexa *-esc-* en *-ec-* i *-eg-*:

CONÉIXER:

Coneixent, conegut.

* Vejam: Terminacions de les primeres i segones persones del plural del present de subjuntiu en la segona conjugació, pàg. 54.

Ind. Present: Sing.: 1 conec, 2 coneixes, 3 coneix; pl.: 1 coneixem, 2 coneixeu, 3 coneixen.

Subj. Present: Sing.: 1 conega, 2 conegues, 3 conega; pl.: conegam*, 2 conegau*, 3 coneguen.

Imp.: Sing.: 2 coneix; pl.: 1 conegam*, 2 coneixeu.

Ind. Pret. perfet: Sing.: 1 coneguí, 2 conegueres, 3 conegué; pl.: 1 coneguérem, 2 coneguéreu, 3 conegueren.

Sub. Pret. imperfet [en -ra]: Sing.: 1 coneguera, 2 conegueres, 3 coneguera; pl.: 1 coneguérem, etc.

Subj. Pret. imperfet [en -s]: Sing.: 1 conegués, 2 coneguesses (o coneguëssis), 3 conegués; pl.: 1 coneguéssem (o coneguéssim), etc.

Ind. Pret. imperfet: Sing.: 1 coneixia, etc.

Ind. Futur: Sing.: 1 coneixeré, etc.

Ind. Condicional: Sing.: 1 coneixeria, etc.

Es conjuguen com *conèixer*: *desconèixer*, *reconèixer*; *parèixer* (i *aparèixer*, *comparèixer*).

Parèixer fa: *parec*, *parega*, *paregué*, *paregut*, etc. És dolenta la forma *pareixc* (usada junt a *parega*, etc.)

Són vulgarismes els gerundis en *-guent*: *coneguent* per *coneixent*; i aquesta *-gu* arriba a contaminar l'indicatiu: pl.: 1 *coneixem*, 2 *coneixeu* i imperatiu: pl.: 2 *coneixeu*, dient-se vulgarment pl.: 1 *coneguem* (per *coneixem*), 2 *conegueu* (per *coneixeu*) i *coneguen* (per *coneixen*).

Són greus castellanismes (conjugats com *créixer*): *permanéixer* (per *romandre*), *prevaléixer* (per *prevaler*), *compadéixer* (per *compadir*), etc.

---

* Vejau: Terminacions de les primeres i segones persones del plural del present de subjuntiu en la segona conjugació, pàg. 54.

DE L'IMPERATIU

Per la formació de l'imperatiu es poden classificar els verbs catalans en 3 grups:

[Prescindint de les terceres persones i de la primera del plural que en tots els verbs són iguals a les corresponents del subjuntiu, tractarem només de les segones persones].

A] Normalment la segona persona del singular de l'imperatiu es igual a la tercera del singular del present d'indicatiu. La segona persona del plural de l'imperatiu és la mateixa del present d'indicatiu.

Ex: *parla, parleu; posa, poseu; canvia, canvieu; promet, prometeu; venç, venceu; cap, cabeu; tem, temeiu; plany, planyeu; perd, perdeu; val, valeu; mol, moleu; dissol, dissoleu; ofén, ofeneu; estén, esteneu; respon, responeu; complau, complaeu; clou, cloeu; trauc, traueu; riu, rieu; beu, beveu; escriu, escriuiu; coneix, coneixeu; pateix, patiu; fereix, fereiu; fuig, fugiu; cus, cosiu; cull, colliu; dorm, dormiu; sent, sentiu; ix, eixiu.*

B] Hi ha uns quants verbs que per formar l'imperatiu no prenen les persones de l'indicatiu sinó del subjuntiu; es podria dir que no tenen imperatiu, que totes les persones les prenen del present de subjuntiu.

Aquests verbs són:

Saber que fa Sing.: 2 *sàpies*; pl.: 2 *sapiau*.

Poder » » » 2 *pugues*; » 2 *pugau*.

Voler que fa Sing.: 2 *vulgues*; pl.: 2 *vulgau**.
Dir » » » 2 *dignes*; » 2 *digau**.
Veure » » » 2 *veges*; » 2 *vejau**.
Haver » » » 2 *hages*; » 2 *hajau**(o *hàgeu*)
Estar » » » 2 *estigues*; » 2 *estigau**.

N'hi ha d'altres que tenen dues formes en l'imperatiu una segons A], l'altra segons B]:

Tindre { *tén* (de l'Ind.) i *tin* (síncopa de *tingues*, del Subj.).
teniu (de l'Ind.) i *tingau** (del Subj.).
Creure { Sing.: 2 *creu* i *cregues*.
 Pl.: 2 *creeu* i *cregau**.
Estar { Sing.: 2 *estigues* i *està* (arc.).
 Pl.: 2 *estigau** i *esteu* (arc.).
Oir { Sing.: 2 *ou* i *oges* (arc.).
 Pl.: 2 *oïu* i *ojau* (arc.).

C] Hi ha verbs que tenen per a la segona persona del singular de l'imperatiu una forma pròpia distinta de les altres. Sòn:

Anar que fa Imp.: Sing.: 2 *ves*.
Fer » » » » 2 *fes*.
Venir » » » » 2 *vine* (o *vina*).

Algunes formes de l'imperatiu singular acabades en consonant (*promet*, *venç*, *plany*, *convenç*, *torç*, etc.) i presentant la tercera persona el radical pur (*adorna*, *prometa*, *vença*, etc.) es troben habitual-

* *Vejau*: Terminacions de les primeres i segones persones del plural del present de subjuntiu en la segona conjugació, pàg. 54.

ment reemplaçades davant els pronoms afixats per formes amb la terminació *-e*:

Vence'l, promete'm, planye'l, convence'ls, torce'n, etc. Però en valencià *perdre* fa sempre: *perd-lo, perd-los, perd-ne*, etc.

TERMINACIONS DE LES PRIMERES I SEGONES PERSONES DEL PLURAL DEL PRESENT DE SUBJUNTIU EN LA SEGONA CONJUGACIÓ.

Les terminacions *-am*, *-au* del subjuntiu les hem consignades en els paradigmes anteriors per ésser les terminacions antigues i les usades en gran part del País Valencià. Aquestes terminacions en moltes comarques valencianes hi ha certa tendència a substituir-les per les modernes *-em*, *-eu*, que empra exclusivament la llengua literària.

La substitució de les terminacions *-am*, *-au* per *-em*, *-eu* es troba en l'actualitat a València en un estat de gran vacil·lació. Hi ha lloc on *-am*, *-au* es mantenen exclusivament, d'altres comarques vacil·len en determinats verbs i mantenen *-am*, *-au* en altres verbs i en altres llocs l'ús de *-em*, *-eu* és més abundant alternant amb *-am*, *-au*, que, però, persisteixen en certs verbs:

a) En els verbs del primer grup, és a dir en els que les formes del subjuntiu són pures (*batam*, *vençam*, *perdam*, etc.) és en els que millor es va fent el canvi de les formes en *-am*, *-au*, per les formes *-em*, *-en* de l'indicatiu:

Subj. Present: Sing.: 1 vença, 2 vences; 3 vença;
pl.: 1 VENCEM, 2 VENCEU, 3 vencen.

b) Les terminacions *-gam*, *-gau* també en mol-

tes comarques tendixen a canviar-se en *-guem*, *-gueu* usades exclusivament pel català literari:

Subj. Present: pl.: 1 *valguem*, 2 *valgueu*.
» » pl.: 1 *puguem*, 2 *pugueu*.
» » pl.: 1 *siguem*, 2 *sigueu*.
» » pl.: 1 *entenguem*, 2 *entengueu*.
» » pl.: 1 *correguem*, 2 *corregueu*.

c) Les terminacions *-jam*, *-jau* no solen canviar-se en *-em*, *-eu*:

Subj. Present: pl.: 1 *hajam*, 2 *hajau*.
(millor: pl.: 1 *hàgem*, 2 *hàgeu*.
pl.: 1 *vejam*, 2 *vejau*.)

I es mantenen del tot les formes *sapiam*, *sapiau*; *capiam*, *capiau*.

TERMINACIONS DEL SINGULAR I TERCERA PERSONA DEL PLURAL DEL PRESENT DE SUBJUNTIU.

En els parlars valencians són: *a*, *es*, *a*; *en*.
El català de Barcelona usa: *i*, *is*, *i*; *in*.

Subj. Present: *temi*, *temis*, *temi*; *temem*, *temeu*, *temin*.
» » *rebi*, *rebis*, *rebi*; *rebem*, *rebeu*, *rebin*.
» » *pugui*, *puguis*, *pugui*; *puguem*, *pugueu*, *puguin*.
» » *valgui*, *valguis*, *valgui*; *valguem*, *valgueu*, *valguin*.
» » *encengui*, *encenguis*, *encengui*; *encenguem*, *encengueu*, *encenguin*.

Subj. present: *vingui, vinguis, vingui; vinguem, vingueu, vinguin.*

» » *corri, corris, corri; correquem, correqueu, corrin.*

» » *tregui, treguis, tregui; traguem, tragueu, treguin.*

» » *faci, facis, faci; fem, feu, facin.*

» » *vegi, vegis, vegi; vegem, vegeu, vegin.*

» » *hagi, hakis, hagi; hàgim, hàgiu hagin.*

Com en la primera conjugació, les terminacions del present de subjuntiu *i, is, in*, tenen innegables avantatges en els verbs del primer grup i els escriptors valencians les deuriem usar en els casos en què cal distingir bé un indicatiu d'un subjuntiu:

Baten (ind.) i *batin* (subj.), *temen* (ind.) i *temin* (subj.), *permeten* (ind.) i *permetin* (subj.), *vences* (ind.) i *vencis* (subj.), *vencen* (ind.) i *vencin* (subj.).

En tots els altres casos poden ésser emprades si hom vol treballar per la unificació de l'idioma escrit.

La primera persona del singular del present d'indicatiu que en cap parlar valencià pren cap terminació, en el parlar de Barcelona si no pren el so velar o altre (formes contaminades) [*valc, entenc, veig, faig, só o sóc, sé, puc, etc.*] pren la terminació *-o*: *perdo, temo, rebo, cabo, venço, corro, etc.*

TERCERA CONJUGACIÓ

Pertanyen a aquesta conjugació els verbs acabats en *-ir*, llevat *dir*.

Prescindim dels verbs en *-enir* (o *-indre*) per haver-los estudiat amb els de la segona conjugació.

La gran majoria dels verbs de la tercera conjugació es conjuguen segons el següent model:

CONJUGACIÓ INCOATIVA

SERVIR:

Ind. Present: Sing.: 1 servixc, 2 servixes, 3 servix; pl.: 1 servim; 2 serviu, 3 servixen.

Subj. Present: Sing.: 1 servixca, 2 servixques, 3 servixca; pl.: 1 servim, 2 serviu, 3 servixquen.

Imperatiu: Sing.: 2 servix; pl.: 1 servim, 2 serviu.

L'increment incoatiu del valencià actual és *ixc* per a la primera persona del singular del present d'indicatiu i present de subjuntiu i *ix* per a les persones sing.: 2, 3; pl.: 3 de l'indicatiu i imp. sing.: 2.

En el català clàssic l'increment incoatiu no és *ixc*, *ix*, sinó *esc*, *eix*.

Ind. Present: Sing.: 1 *servesc*, 2 *serveixes*, 3 *serveix*; pl.: 1 *servim*, 2 *serviu*, 3 *serveixen*.

Subj. Present: Sing.: 1 *servezca*, 2 *servezques*, 3 *servezca*; pl.: 1 *servim*, 2 *serviu*, 3 *servezquen*.

Imp.: Sing.: 2 *serveix*; pl.: 1 *servim*, 2 *serviu*.

Les formes *serveix*, *serveixes*, *serveixen* i *servesc*, *servezca*, etc., no s'han transformat en les actuals *servix*, *servixes*, *servixen* i *servixc*, *servixca*, etc., mitjançant un simple canvi de la *e* en *i*.

Les formes *servesc*, *servezca*, etc., es varen transformar en *serveixc*, *serveixca*, etc., per la tendència del valencià de canviar, en totes les terminacions verbals, davant *c* o *qu* el so de *s* per *ix* [Cf. *visc* en *vixc*, *visca* en *vixca*, *nasc* en *naixc*, *nasca* en *naixca*, *merescut*, en *mereixcut*, *isc* en *ixc*, *isca* en *ixca*, etc., i les formes *fixc*, de *teixir*, *cruixca*, de *cruixir*, etc.] i tenim:

Pateixc, *pateix*, *pateixca*, *pateixes*, *pateixques*, *pateixen*, *pateixquen*.

Per altra banda, en nombrosos parlars valencians es deixa sentir amb intensitat variable, segons les comarques, la *i* del dífrag *ix*: *pateix*, *pateixes*, *pateixc*, *pateixca*, etc., el que fa que en el valencià es pot dir que hi ha un veritable diftong decreixent en el nexa *eix*, *eixc*.

Hom nota que en alguns mots hi ha tendència a reduir a *i* el diftong *ei* del nexa *eix*: *queixal*, pronuncia hom *quixal*, *seixanta* pron. h. *xixanta*,

peixcater, pron. vulgarment *pixcater*; *deixar*, pronuncia *dixar*, *eixa*, pron. *ixa*, etc.

Així, doncs, devem suposar que en les formes *serveix*, *serveixes*, *serveixc*, *serveixca*, etc. la tendència vulgar reduí el diftong valencià *eix* (o *eixc*) a *ix* (o *ixc*) per pèrdua de la *e*, de manera que la *i* de *servix*, *servixes*, *servixen* és la mateixa *i* de *serveix*, *serveixes*, *serveixen*.

Algú ha pensat d'escriure *servisc*, *servisca*, etcètera, creient acostar-se més a les formes clàssiques *servesc*, *servesca*, etc., sense tenir en compte que la *i* de *servixc*, és deguda al canvi de *s* en *ix* i que mal es pot bandejar la *x* del nexce *xc* (que algú ha qualificat injustament d'*horrible*) sense bandejar la *i*.

El canvi de *serveix*, etc., en *servix*, etc., i el canvi de *serveixc*, *serveixca*, etc., en *servixc*, *servixca*, etc., es varen fer al mateix temps; però el canvi de *servesc*, etc., en *serveixc*, etc. és molt anterior.

Aquestes formes essent bastant antigues poden servir per identificar els escriptors catalans que escriviren o nasqueren a València ja que molts d'ells, si bé moderadament, les usen (Joanot Martorell, Ausiàs March i clar està que Jaume Roig els dóna més cabuda en la llengua escrita).

Al català literari modern hom empra:

Ind. Present: Sing.: 1 serveixo, 2 serveixes, 3 serveix, pl.: 3 serveixen.

Subj. Present: Sing.: 1 serveixi, 2 serveixis, 3 serveixi; pl.: 3 serveixin.

Ind. Pret. imperfet: Sing.: 1 servia, 2 servies, 3 servia; pl.: 1 servíem, 2 servíeu, 3 servien.

Ind. Pret. perfet: Sing.: 1 serví, 2 servires, 3 serví; pl.: 1 servírem, 2 servíreu, 3 serviren.

Subj. Pret. imp. [en -ra]: Sing.: 1 servira, 2 servires, 3 servira; pl.: 1 servírem, 2 servíreu, 3 serviren.

Sub. Pret. imp. [en -s]: Sing.: 1 servís, 2 servisses (o servissis), 3 servís; pl.: 1 servíssem (o servíssim), 2 servísseu, (o servíssiú), 3 servissen (o servíssin).

Ind. Futur: Sing.: 1 serviré, 2 serviràs, 3 servirà; pl.: 1 servirém, 2 servíreu, 3 servirán.

Ind. Condicional: Sing.: 1 serviria, 2 serviries, 3 serviria; pl.: 1 serviríem, 2 serviríeu, 3 serviríen.

Gerundi: Servint.

Participi passat: Servit, f. servida.

Tenen el participi passat irregular els verbs *establir*, *suplir*, *reblir*, *complir*, *omplir* que fan respectivament *establert*, *suplert*, *reblert*, *complert*, *omplert* (f. *establerta*, etc.) Als parlars valencians conserven el participi passat irregular només els verbs *cobrir*, *obrir*, *sofrir*, *oferir*, *morir* i *imprimir* que fan respectivament *cobert*, f. *coberta*; *obert*, f. *oberta* (pron. *ubert* i àdhuc *aubert*); *sofert*, f. *soferta*; *ofert*, f. *oferta*; *mort*, f. *morta* i *imprés*, f. *impresa*.

El paradigma medieval del pretèrit perfet d'indicatiu era:

Sing.: 1 *serví*; 2 *servist* (=servires), 3 *serví*;
pl.: 1 *servim* (=servírem), 2 *serviu* (servireu), 3 *serviren*.

En els verbs de la tercera conjugació en els quals la darrera lletra radical és una vocal, les terminacions començades en *i* són escrites amb una dièresi sobre aquesta lletra, llevat en aquelles formes en què la *i* és

escrita *í*, així com en l'infinitiu, el gerundi, el futur i el condicional. Exemple:

traduïxc, traduïxes, traduïx, traduïxen.

traduïxca, traduïxques, traduïxen.

traduïm, traduïu, traduïa, traduïes, traduïen.

traduïres, traduïren, traduïssis, traduïssin.

traduït, traduïda.

Però: *traduïem, traduïeu; traduïrem, traduïreu,*
i també: *traduir, traduiré, traduiria, traduint.*

CONJUGACIÓ PURA

En un curt nombre de verbs de la tercera conjugació, les tres persones del singular i la tercera del plural dels presents d'indicatiu i subjuntiu i la segona del singular de l'imperatiu no prenen l'increment incoatiu.

Heus ací els verbs que en el valencià actual són conjugats habitualment en forma pura:

Fugir, llegir.

teixir, eixir, cruixir.

cosir, collir, tossir, sortir, engolir, escopir.

ajupir, pudir, bullir.

esmunyir, munyir, grunyir.

dormir, morir.

tenyir, renyir, vestir.

oir, mentir, sentir, obrir, omplir.

Llevat dels presents d'indicatiu, subjuntiu i imperatiu en els altres temps es conjuguen com *servir*.

Present d'indicatiu

La conjugació clàssica d'aquests verbs és la següent:

Ind. Present: 1 *ment*, 2 *ments*, 3 *ment*; pl.: 1 *mentim*, 2 *mentiu*, 3 *menten*.

Sing.: 1 *sent*, 2 *sents*, 3 *sent*; pl.: 1 *sentim*, 2 *sentiu*, 3 *senten*.

Sing.: 1 *dorm*, 2 *dorms*, 3 *dorm*; pl.: 1 *dormim*, 2 *dormiu*, 3 *dormen*.

Sing.: 1 *bull*, 2 *bulls*, 3 *bull*; pl.: 1 *bullim*, 2 *bulliu*, 3 *bullen*.

Sing.: 1 *ajup*, 2 *ajups*, 3 *ajup*; pl.: 1 *ajupim*, 2 *ajupiu*, 3 *ajupen*.

Sing.: 1 *put*, 2 *puts*, 3 *put*; pl.: 1 *pudim*, 2 *pudiu*, 3 *puden*.

Sing.: 1 *esmuny*, 2 *esmunys*, 3 *esmuny*; pl.: 1 *esmunyim*, 2 *esmunyiu*, 3 *esmunyen*.

Si la darrera consonant del radical és una sibilant (*ix.*, *g.* *s.* *ss.*), pren en la segona persona del singular la terminació *-és*:

Sing.: 1 *cruix*, 2 *cruixes*, 3 *cruix*; pl.: 1 *cruixim*, 2 *cruixiu*, *cruixen*.

Sing.: 1 *fuig*, 2 *fuges*, 3 *fuig*; pl.: 1 *fugim*, 2 *fugiu*, 3 *fugen*.

Prenen una *e* eufònica en les formes del singular, per raó del nexce de les consonants finals del radical, els verbs *obrir* i *omplir*.

Sing.: 1 *obre*, 2 *obres*, 3 *obre*; pl.: 1 *obrim*, 3 *obriu*, *obren*.

Sing.: 1 *omple*, 2 *omples*, 3 *omple*; pl.: 1 *omplim*, 2 *ompliu*, 3 *omplen*.

Si la vocal del radical és *o* o *e* la canvien en *u* o *i* respectivament en les formes tòniques (si la *o* o *e* van seguides d'un nexa consonàntic complex no es canvien: *sent*, *senten* de *sentir*; *ment*, *menten* de *mentir*; *dorm*, *dormen* de *dormir*; *obre*, *obren* de *obrir*, etc.).

Sing.: 1 *cus*, 2 *cuses*, 3 *cus*; pl.: 1 *cosim*, 2 *cosiu*, 3 *cusen*.

Sing.: 1 *tus*, 2 *tusses*, 3 *tus*; pl.: 1 *tossim*, 2 *tossiu*, 3 *tussen*.

Sing.: 1 *cull*, 2 *culls*, 3 *cull*; pl.: 1 *collim*, 2 *colliu*, 3 *cullen*.

Sing.: 1 *engul*, 2 *enguls*, 3 *engul*; pl.: 1 *engolim*, 2 *engoliu*, 3 *engulen*.

Sing.: 1 *escup*, 2 *escups*, 3 *escup*; pl.: 1 *escopim*, 2 *escopiu*, 3 *escupen*.

Sing. 1 *surt*, 2 *surts*, 3 *surt*; pl.: 1 *sortim*, 2 *sortiu*, 3 *surten*.

Sing.: 1 *llog*, 2 *lloges*, 3 *llog*; pl.: 1 *llogim*, 2 *llogiu*, 3 *llogen*.

Sing.: 1 *fix*, 2 *fixes*, 3 *fix*; pl.: 1 *teixim*, 2 *teixiu*, 3 *fixen*.

Sing.: 1 (irregular), 2 *ixes*, 3 *ix*; pl.: 1 *eixim*, 2 *eixiu*, 3 *ixen*.

Llegir, *teixir* i *engolir* en el català escrit es conjuguen modernament en forma incoativa.

llegeixo, *llegeixes*, *llegeix*, *llegeixen*.

En el valencià actual per analogia amb els verbs de la segona conjugació, en què, si la consonant darrera del radical ho admet, prenen en la primera persona del singular del present d'indicatiu el so velar i distingeixen així la primera de la tercera persona del singular [*valc* i *val*, *entenc* i *entén*, *córrec* i *corre*, *naixc* i *naix*, etc.], aquests verbs admeten el so velar en la primera persona i distingeixen la primera persona de la tercera. Admeten el so velar les terminacions del radical *l*, *ll*, *s*, *ss*, *ix*, *ig*, *ny*.

Els verbs *engolir*, *collir*, *cosir*, *tossir*, *eixir*, *teixir*, *cruixir*, *fugir*, *llegir*, *bullir*, *esmunyir*, *munyir*, *grunyir*, *tenyir*, *renyir*, *obrir*, *omplir*, *oir*, en el valencià actual fan:

1 *engulc* i 3 *engul*; 1 *culle* i 3 *cull*; 1 *cusc* i 3 *cus*; 1 *tusc* i 3 *tus*; 1 *ixc* [o *isc*] i 3 *ix*; 1 *fixc* i 3 *tix*; 1 *cruixc* i 3 *cruix*; 1 *fuigc* i 3 *fuig*; 1 *lligc* i 3 *llig*; 1 *bulle* i 3 *bull*; 1 *esmunyc* i 3 *esmuny*, etc.

Oir fa: 1 *oigc* [ant. 1 *oig*] i 3 *ou*.

Obrir i *omplir* en el valencià prenen com a vocal eufònica una *i* en lloc de la *e*: *obris*, *obri*, *obrin*, *omplis*, *ompli*, *omplin* (per *obres*, *obre*, etc.) En la primera persona: 1 *òbric* i 1 *òmplic*.

Si la consonant final del radical es *p*, *t*, *m*, o altra que no admet la *c*, les formes de la primera persona en el valencià actual es mantenen pures essent aquesta igual a la tercera persona:

pudir, *escopir*, *ajupir*, *sortir*, *mentir*, *sentir*, *vestir* fan *jo put*, *escup*, *ajup*, *surt*, *ment*, *sent*, *vist*.

Però els radicals terminats en *-rm*, *-rd*, *-yr* perden la darrera consonant i afigen *-c*: *Dormir* i *morir* que clàssicament fan *dorm* i *muyr*, en el valencià actual s'han canviat en *dore* i *muic*.

Present de subjuntiu

Essent derivat de la primera persona del singular del present d'indicatiu mitjançant l'addició de les terminacions *-a*, *-es*, *-a*; *-am*, *-au*, *-en* les formes clàssiques són:

- Subj. Present: 1 *sent*a, 2 *sent*es, 3 *sent*a; pl.: 3 *sent*en.
» » sing.: 1 *ment*a, 2 *ment*es, 3 *ment*a; pl.: 3 *ment*en.
» » sing.: 1 *sur*ta, 2 *sur*tes, 3 *sur*ta; pl.: 3 *sur*ten.
» » sing.: 1 *dorm*a, 2 *dorm*es, 3 *dorm*a; pl.: 3 *dorm*en.
» » sing.: 1 *muir*a, 2 *muir*es, 3 *muir*a; pl.: 3 *muir*en.
» » sing.: 1 *cull*a, 2 *cull*es, 3 *cull*a; pl.: 3 *cull*en.
» » sing.: 1 *cus*a, 2 *cus*es, 3 *cus*a; pl.: 3 *cus*en.
» » sing.: 1 *tuss*a, 2 *tuss*es, 3 *tuss*a; pl.: 3 *tuss*en.
» » sing.: 1 *fuj*a, 2 *fuj*es, 3 *fuj*a; pl.: 3 *fuj*en.
» » sing.: 1 *llij*a, 2 *llig*es, 3 *llij*a; pl.: 3 *llij*en.
» » sing.: 1 *finy*a, 2 *finy*es, 3 *finy*a; pl.: 3 *finy*en.

En el català de Barcelona aquestes terminacions es troben reemplaçades per *-i*, *-is*, *-i*; *-in*:

senti, mentis, dormi, cullin, tussin, fugin.

Quant a les terminacions de la primera i segona persona del plural el valencià conserva les terminacions *-am*, *-au*, havent tendència a reemplaçar-les per les formes en *-im*, *-iu*, de l'indicatiu, les quals formes en *-im*, *-iu*, són les usades per la llengua literària:

Pl.: 1 *sentam*, 2 *sentau*, o pl.: 1 *sentim*, 2 *sentiu*.

Pl.: 1 *mentam*, 2 *mentau*, o pl.: 1 *mentim*, 2 *mentiu*.

pl.: 1 *surtim*, 2 *surtiu*.

pl.: 1 *dormim*, 2 *dormiu*.

pl.: 1 *collim*, 2 *colliu*.

pl.: 1 *cosim*, 2 *cosiu*.

pl.: 1 *llegim*, 2 *llegiu*.

pl.: 1 *fugim*, 2 *fugiu*.

Els irregulars *oir*, *morir*, *eixir*, feien.

Ind. Present: 1 *isc*. Subj. Present: 1 *isca*, 2 *isques*,
3 *isca*; pl.: 1 *iscam*, 2 *iscau*, 3 *isquen*.

OIR: Ind. Present: Sing.: 1 *oig*, 2 *ous*, 3 *ou*;
pl.: 1 *oïm*, 2 *oïu*, 3 *ouen*.

Sub. Present: Sing.: 1 *oja*, 2 *oges*, 3 *oja*;
pl.: 1 *ojam*, 2 *ojau*, 3 *ogen*.

MORIR: Ind. Present: Sing.: 1 *muyr*, 2 *mors*, etc.

Subj. Present: Sing.: 1 *muyra*, 2 *muyres*, 3 *muyra*;
pl.: 1 *muyram*, 2 *muyrau*, 3 *muyren*.

Recomanem als escriptors valencians la fixació de les formes d'aquest curt nombre de verbs de la següent manera:

a) Ús de les formes contaminades en la primera persona del singular del present d'indicatiu:

Fuige, llige, tixe, cruixc, ixc (o isc), cusc, culle, tusc, engule, bulle, esmunyc, oigc (o oig), muic (o muir), dorc (o dorm), tinyc, etc. Al costat de *sent, ment, ajup, put, surt*.

Obre i omple (o òbrec i òmplec o òbric i òmplic).

b) Ús de les formes en *-im, -iu* en les primeres i segones persones del plural del present de subjuntiu.

c) Ús de les formes pures en el singular i tercera persona del plural del present de subjuntiu:

Dorma, dormen - fuja, fugen - llija, lligen - culla, cullen - cusa, cusen - tussa, tussen - esmunya - esmunyen - bulla, bullen - cruixa, cruixen, al costat de senta, senten - menta, menten - surta, surten, etc.

La tendència vulgar, com que el subjuntiu és format de la primera persona del singular del present d'indicatiu, el forma amb el so velar en tots els casos en què l'indicatiu és contaminat.

Si la consonant que precedeix la *c* (*ix, s, l, ll, ny, ig*) representa en l'infinitiu un so sonor, la *-c* es sonoritza en el subjuntiu mudant-se en *-g*, i si representa un so sord la *-c* es manté en el subjuntiu. Així:

cusc, de *cosir*, dóna al subj. *cusga, cusgues, cusgam*, etc.

tusc, de *tossir*, dóna al subj. *tusca, tusques, tuscam*, etc.

culle, de *collir*, dóna al subj. *cullga, cullgues, cullgam*, etc.

engulc, de *engolir*, fa al subj. *engulga*, *engulgues*, etc.

tixc, de *teixir*, fa al subj. *tixca*, *tixques*, etc.

ixc, de *eixir*, » » » *ixca*, *ixques*, etc.

fuigc, de *fugir*, » » » *fuigga*, *fuigges*, etc.

llicc, de *llegir*, » » » *llicga*, *llicgues*, etc.

esmunyc, de *esmunyir*, fa al subj. *esmunyga*, *esmunygues*, etc.

dorc, de *dormir*, fa al subj. *dorga*, *dorgues*, etc.

muic, de *morir*, » » » *muiga*, *muigues*, etc.

cruix, de *cruixir*, » » » *cruixca*, *cruixques*, etc.

òbric, de *obrir*, » » » *òbriga*, *òbrigues*, etc.

òmplíc, de *omplir* » » » *òmpliga*, *òmpligues*, etc.

En aquestes formes contaminades les terminacions *-am*, *-au* de la primera i segona persona del plural del present de subjuntiu es mantenen millor que en les formes pures, sobre tot en *dorgam*, *dorgau*; *muigam*, *muigau*; *iscam*, *iscau*. I en aquests verbs (i, no tant, també en els altres) es comet algun cop el vulgarisme de portar aquestes formes contaminades als pretèrits perfet d'indicatiu i imperfet de subjuntiu: *dorguí*, *dorgueres*, *dorgué*, etc. [junt a *dormí*, *dormires*, etc.].

Eixir, ja en el llenguatge antic, té formes dobles en els dits pretèrits, per ésser-hi normals les formes contaminades.

Ind. Present: Sing.: 1 *isc*, 2 *ixes*, 3 *ix*; pl.: 1 *eixim*, 2 *eixiu*, 3 *ixen*.

Sub. Present: Sing.: 1 *isca*, 2 *isques*, 3 *isca*; pl.: 1 *iscam*, 2 *iscau*, 3 *isquen*.

Ind. Pret. perfet. } a) Sing.: 1 *isquí*, 2 *isqueres*, 3 *isqué*; pl.: 1 *isquérem*, etc.
 } b) Sing.: 1 *eixí*, 2 *eixires*, 3 *eixi*; pl.: 1 *eixírem*, etc.

Anàlogament el pret. imperfet de subjuntiu.

Els nexes sonors *-igga* de *lligga*, *fuigga*, etc., els escriptors dolents els eixorden escrivint: *llixca*, *fuixca* (per *lligga*, *fuigga*, millor *llija*, *fuja*) i àdhuc *llixcau* (per *lliggau*, en lloc de *llegiu*).

Quant als imperatius cal tenir en compte que la segona persona del plural ha d'ésser una forma acabada en *-iu*: *cosiu*, *fugiu*, *llegiu*, *obriu*, *eixiu*, *moriu*, *dormiu*.

Notem en *morir*:

Imp. Sing.: 2 *mui* (literari: *mor*). Exemple: *mui-te*.

TAULA

	<u>Pàgs.</u>
AVANTPORTADA.....	3
PORTADA	5
 PRIMERA CONJUGACIÓ.....	 7
Portar	9
Anar.....	14
Estar	14
 SEGONA CONJUGACIÓ.....	 15
PRIMER GRUP	
Batre	18
Saber.....	19
Cabre.....	19
Poder.....	23
 SEGON GRUP	
Valdre.....	24
Absoldre.....	26
Ofendre.....	26
Voler.....	29
Tenir o tindre.....	31
 TERCER GRUP	
Córrer.....	33

QUART GRUP

Creure.....	54
Traure, riure, cloure.....	55
Coure, dir, dur, caure.....	56
Veure o vore.....	57
Fer.....	58

CINQUÉ GRUP

Beure.....	42
Escriure.....	43
Viure.....	44
Haver.....	44
Ésser.....	47

SISÉ GRUP

Creixer, nàixer, merèixer.....	48
Conèixer.....	49

DE L'IMPERATIU.....	51
---------------------	----

TERMINACIONS DE LES PRIMERES I SEGONES PERSONES DEL PLURAL DEL PRESENT DE SUBJUNTIU EN LA SEGONA CON- JUGACIÓ.....	54
--	----

TERMINACIONS DEL SINGULAR I TERCERA PERSONA DEL PLURAL DEL PRESENT DE SUBJUNTIU.....	55
---	----

TERCERA CONJUGACIÓ.....	57
-------------------------	----

Conjugació incoativa.....	59
---------------------------	----

Conjugació pura.....	63
----------------------	----

TAULA.....	73
------------	----

AQUEST VOLUM IX DE LA
«BIBLIOTECA DE CONTEMPORANIS»
S'ACABÁ D'IMPREMTAR PEL FILL DE JOSEP
ARMENGOT, DE CASTELLÓ DE LA
PLANA, EL DIA 10 DE JULIOL
DE L'ANY 1933

Societat Castellonenca de Cultura

OBRES EDITADES EN SERIE

COL·LECCIÓ «BIBLIOTECA DE CONTEMPORANIS»

- Volum. I.—*Elogi del Xiprer*, assaig, per Carles Salvador. 1929. 2 ptes.
- › II.—*Pomell de bibliòfils valencians*, per F. Almela Vives. 1929. 3 ptes.
  - › III.—*La Llengua Valenciana. Notes per al seu estudi i conreu*, per L. Revest Corzo. 1930. 2 ptes.
  - › IV.—*Rosa dels Vents*, poemes, per C. Salvador. 1930. 3 ptes.
  - › V.—*Bolangeria de dimonis*, narracions i contes, per Angel Sánchez Gozalbo. 1931. 4 ptes.
  - › VI.—*Fontrobada*, novel·la, per Lluís Sales Boli. 1932. 2'50 ptes.
  - › VII.—*El Cavaller del Dubte*, novel·la, per Francesc Carreres i de Calatayud. 1933. 5 ptes.
  - › VIII.—*I el cel és blau*, poemes, per Enric Soler Godes. 1933. 3 ptes.
  - › IX.—*La Conjugació dels verbs en valencià*, per Guillem Renat i Ferrís. 1933. 2 ptes.

COL·LECCIÓ «ARTE E HISTORIA»

- Volum. I.—*La Comarca de Morella. Catf*, per Ricardo Carreras. 1926. 6 ptes. Edició en paper de fil, 18 ptes.
- » II.—*Vocabulario de la cerámica de Manises*. (En prensa).
-

COL·LECCIÓ «LETRAS CASTELLANAS»

- Volum. I.—*Azahar*, per Carlos G. Espresati. 1930. 5 ptes.
- » II.—*Inquietud*, per Rafael Catalá Lloret. 1931. 4 ptes.
  - » III.—*El paisaje inexistente*, per J. de Entrambasaguas Peña. 1933. 5 ptes.
  - » IV.—*Ciudades de Oro*, per Emilio Fornet. 1933. 5 ptes.
-

COL·LECCIÓ «ARTE MEDIEVAL»

- Volum. I.—*Las cruces gemelas de San Mateo y de Linares de Mora*, per Manuel Betí Bonfill. 1927. 8 pesetes.
- » II.—*El pintor cuatrocentista Valentín Montoliu*, per M. Betí Bonfill. 1927. 12 ptes.
  - » III.—*Los Santalinea, orfebres de Morella*, per Manuel Betí Bonfill. 1928. 6 ptes.
  - » IV.—*Pintors del Maestrat*, per Angel Sánchez Gozalbo. 1932. 12 ptes.

COL·LECCIÓ «OBRES DE INVESTIGACIÓ HISTÓRICA»

- Volum. I.—*Rosell. Pleito que por su dominio sostuvieron en el siglo XIII la Orden de San Juan de Jerusalén y el Real Monasterio de Benifazá*, per M. Betí Bonfill. 1920. (Exhaurit).
- » II.—*Orígenes de Castellón. Sus primeros señores*, per M. Betí Bonfill. 1926. (Exhaurit).
  - » III.—*La Enseñanza en Castellón desde 1370 a 1400*, per L. Revest Corzo. 1930. 4 ptes.
  - » IV.—*Diccionario biográfico de escultores valencianos del siglo XVIII*, per A. Igual Úbeda i F. Morote Chapa. 1933. 15 ptes.
-

COL·LECCIÓ «LLIBRES RARS I CURIOSOS»

- Volum. I.—*Regles de Amor i Parlament de vn Hom i vna Fembra*. 1920. (Exhaurit).
- » II.—*Cartas del Doncel de Xérica al Rey Felipe III*, con un estudio bio-bibliográfico de José María Pérez Martín. 1922. (Exhaurit).
  - » III.—*Andreæ Capellani Regii Francorum. De Amore libri tres*. Text llatí publicat per Amadeu Pagès. 1929. 7 ptes.
  - » IV.—*De Amore. Text llatí amb la traducció catalana del segle XIV*. Introducció i notes per Amadeu Pagès. 1930. 15 ptes. Edició en paper de fil, 35 ptes.

COL·LECCIÓ «CLÁSSICS VALENCIANS»

Volum. I.—*Roiç de Corella. Parlament de casa Berenguer Mercader i Tragedia de Caldesa.* Estudi de Salvador Guinot. 1921. 5 ptes.

» II.—*El poeta Jaime Gazull.*—Estudi bio-bibliogràfic de Salvador Guinot Vilar. 1924. (Exhaurit).

OBRES FORA SERIE

- La alegría en Santa Teresa de Jesús*, per L. Revest Corzo. 1922. (Exhaurit).
- Fray Andrés Ros, primer inquisidor general de Valencia*, per V. Ferrán Salvador. 1922. (Exhaurit).
- Gaspar Guerau de Montmajor*. Apuntes bio-bibliogràfics per V. Castañeda Alcover. 1924. (Exhaurit).
- Madona Sancta Maria del Lledó*, per L. Revest Corzo. 1924. (Exhaurit).
- Los Mercedarios en Arguines y Algar*, per el P. Faustino D. Gazulla. 1925. (Exhaurit).
- El Papa Don Pedro de Luna, señor temporal del Maestrazgo de Montesa*, per M. Betí Bonfill. 1927. 2 ptes.
- Acuñaciones monetarias durante las Germanías*, per F. Mateu Llopis. 1928. (Exhaurit).
- Elegies*, per B. Artola Tomás. 1928. 4 ptes.
- I fiorentini nel Maestrazgo al tramonto del Medio Evo*, per Ezio Levi. 1929. (Exhaurit).
- Tomba-Tossals*. Contalles de la terra, per J. Pasqual Tirado. 1930. 12 ptes. Edició en paper de fil, 30 ptes.
- Architettura e scultura catalana in Campania nel secolo XV*, per Ricardo Filangieri di Candida. 1930. (Exhaurit).
- Les relacions monetàries entre Catalunya i València des de 1276 a 1376*, per F. Mateu Llopis. 1931. (Exhaurit).
- Sobre la territorialización del Código de Valencia*, per J. Beneyto Pérez. 1931. 2 ptes.
- Un Trattato di Mascalcia del secolo XV in lingua Catalana*, per Antonio Gasparetti. 1931. 3 ptes.

Novès notes sobre moneda valenciana, per F. Mateu Llopis.
1932. (Exhaurit).

Historieta de la horchata de chufas, per F. Almela Vives. 1933.
3 ptes.

Repertori provisional dels gravats de Pere Pasqual Moles,
per Vicent Genovés Amorós. 1933. (Exhaurit).

LLOCS ON ES VENEN

CASTELLÓN.—Societat Castellonenca de Cultura, Caballeros, 31 entresuelo i Apartado de Correos, 16.—Llibreries de Hijo de J. Armengot, G. Chermá, 31; Emilio Ballester, Falcó, 4, i Benjamín Ballester, Mayor, 2.

VALENCIA.—Llibreries de Maragat, P. Castelar, 13; Miguel Juan, Pascual y Genís, 19, i Chirivella, Zaragoza, 14.

BARCELONA.—Depòsit en Editorial Barcino, Puertaferri, 17, i venda en totes les llibreries.

MADRID.—Llibreries de V. Suárez, Preciados, 46; García Rico y C.^a, Desengaño, 29; F. Beltrán, Príncipe, 16, i Fernando Fé, Puerta del Sol, 13.

BOLONIA.—Casa Editrice Nicola Zanichelli.

BERLIN.—Otto Salomon, Spanisches Buchandlung. Oranienburgerstrasse 58-1.

OPORTO.—Livraria Portucale. Rua dos Mártires de Libertade. 178.

PARÍS.—Librairie E. Droz. 25 rue de Tournon; Librairie Universitaire, J. Gamber. 7, rue Danton i Librairie Espagnole, León Sánchez Cuesta. 10, rue Gay Lussac.

MELBOURNE.—Leonardo Art Shop. 166. Little Collins Street.

20 pics.